

Rikosseuraamusviraston monisteita 2/2004

**Rikosseuraamusviraston tiliviraston tilinpäätös
vuodelta 2003**

31.3.2004

RIKOSSEURAAMUSVIRASTON TILIVIRASTON TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2003

31.3.2004

Lukijalle

Rikosseuraamusviraston tiliviraston tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen, tilinpäätöslaskelmat ja liitteet. Valtionkonttorin ohjeet määräävät rakenteen mm. esitettävien tilinpäätöslaskelmien ja niiden liitteiden osalta.

Tilinpäätöksessä raportoidaan vuoden 2003 tulostavoitteiden toteutuminen. Toimintokohtaiset tiedot esitetään yksityiskohtaisemmin Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen vuoden 2003 vuosikertomuksessa. Henkilöstötiedot esitetään yksityiskohtaisemmin vuoden 2003 henkilöstötilinpäätöksessä.

Tilinpäätöksessä esitetään myös Vankeinhoidon Koulutuskeskuksen taloustiedot, koska se kuuluu Rikosseuraamusviraston tilivirastoon ja sen toiminta rahoitetaan rangaistusten täytäntöönpanon toimintamomentilta. Koulutuskeskusta tulosohjaa oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto.

Vankilat laativat toimintavuodelta lisäksi omat toimintakertomuksensa.

Tässä mainitut asiakirjat ovat luettavissa Valtiokonttorin ylläpitämästä NET-RA-internet raportointijärjestelmästä (www.netra.fi).

SISÄLLYS:

1. TOIMINTAKATSAUS	1
1.1 Organisaatio ja sen kehittäminen	1
1.2.1 Vankeinhoitolaitos	1
1.2.2 Kriminaalihuoltolaitos.....	3
1.2 Toimintaympäristön muutokset.....	4
2. HENKILÖSTÖ	6
2.1 Henkilöstörakenne	6
2.2 Työterveyshuolto ja työkyvyn ylläpito	8
3. VANKEINHOITO	9
3.1 Toimintamenot ja investoinnit	9
3.2 Vangit.....	11
3.3 Järjestys ja turvallisuus	13
3.4 Perushuolto.....	16
3.5 Toiminnot	18
3.5.1 Työ.....	19
3.5.2 Opiskelu.....	20
3.5.3 Tavoitteelliset päihdeohjelmat ja toimintaohjelmat.....	21
3.6 Vankeinhoidon kehittäminen.....	23
4. KRIMINAALIHUOLTO	24
4.1 Kriminaalihuollon toimintamenot.....	24
4.2 Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta.....	25
4.3 Nuorisorangaistuskokeilu.....	25
4.4 Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta.....	26
4.5 Yhdyskuntapalvelu	27
4.6 Yhdyskuntaseuraamusasiakkaat	28
4.7 Kriminaalihuollon kehittämishankkeet.....	29
5. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ JA TIEDOTUS	30
5.1 Kansainvälinen yhteistyö.....	30
5.2 Tiedotustoiminta	30
6. TALOUS JA TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	31
6.1 Tilinpäätöslaskelmat	31
6.1.1 Tuotto- ja kululaskelma	31
6.1.2 Tase.....	32
6.1.3 Talousarvion toteutumalaskelma.....	32
6.2 Tilinpäätöksen liitteenä annettavat tiedot	34
6.3 Tilinpäätöslaskelmien tarkastelu	44
6.3.1 Tuotto- ja kululaskelma	44
6.3.2 Tase.....	45
6.3.3 Talousarvion toteutumalaskelma.....	47
6.4. Maksullinen toiminta	51
6.4.1 Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja hintatuki	51
6.4.2 Palvelussuhdeasuntojen kustannusvastaavuus ja hintatuki.....	53
6.4.3 Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus	54
6.4.4 Muu maksullinen toiminta.....	55
7. SISÄINEN VALVONTA	56
7.1 Tiliviraston sisäinen valvonta	56
7.2 Sisäinen tarkastus	57
8. ALLEKIRJOITUKSET	58

1. TOIMINTAKATSAUS

Rikosseuraamusvirasto huolehtii osaltaan yhteiskunnan turvallisuudesta pitämällä yllä laillista ja turvallista seuraamusten täytäntöönpanojärjestelmää ja myötävaikuttaa uusintarikollisuuden vähentämiseen ja rikollisuutta ylläpitävän syrjäytymiskehityksen katkaisemiseen.

1.1 Organisaatio ja sen kehittäminen

Rikosseuraamusvirasto johtaa Vankeinhoitolaitosta ja Kriminaalihuoltolaitoksesta sekä huolehtii näiden kehittämis- ja keskushallintotehtävistä. Tietohallintopalvelut ostetaan palvelukeskukselta, jona toimii oikeushallinnon tietotekniikkakeskus. Vankien asianmukaisen kohtelun valvonta kuuluu Rikosseuraamusviraston oikeudelliselle yksikölle.

Vankeinhoitolaitosta johtaa pääjohtaja, joka toimii samalla Rikosseuraamusviraston päällikkönä. Kriminaalihuoltolaitosta johtaa ylijohdaja.

Vankeinhoitolaitos panee täytäntöön tuomioistuinten määräämät vankeusrangaistukset ja sakon muuntorangaistukset sekä huolehtii tutkintavankeuden toimeenpanosta. Kriminaalihuoltolaitos vastaa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta ja muusta vapaudessa toimeenpantaviin seuraamuksiin liittyvästä toiminnasta.

Vankeinhoitolaitokseen kuuluu toiminnan ohjauksen yksikkö Rikosseuraamusvirastossa sekä 16 suljettua laitosta, 18 avolaitosta ja kaksi sairaalayksikköä. Kriminaalihuoltolaitokseen kuuluu toiminnan ohjauksen yksikkö Rikosseuraamusvirastossa sekä 20 aluetoimistoa ja 10 paikallistoimistoa.

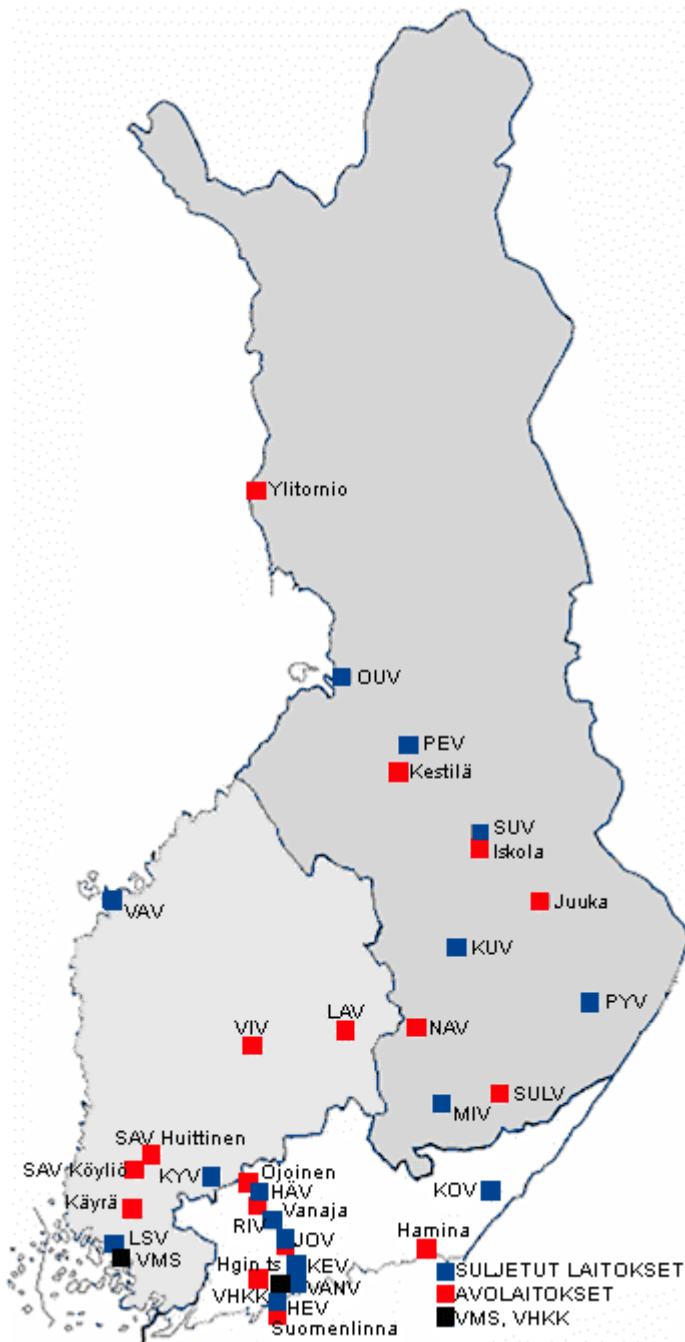
Rikosseuraamusvirastoon tilivirastona kuuluu myös Vankeinhoidon koulutuskeskus (VHKK), joka vastaa vankeinhoidon perus- ja jatkokoulutuksesta sekä tarjoaa alan täydennyskoulutus-, kehittämis- ja asiantuntijapalveluita. Vankeinhoidon koulutuskeskus tekee tulossopimuksen oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston kanssa. Toiminnan tuloksellisuutta kuvaavat tiedot esitetään VHKK:n vuosikertomuksessa.

1.2.1 Vankeinhoitolaitos

Rangaistuslaitokset on lääninjaon pohjalta jaettu kolmeen vankeinhoitoalueeseen: Etelä-Suomen, Länsi-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen vankeinhoitoalueeseen. Kunkin alueen toimintaa johtaa Rikosseuraamusvirastossa aluejohtaja. Aluejohtajien tehtäviin kuuluvat mm. alueensa laitosten toimintojen yhteensovittaminen, kehittäminen ja tarkastustoiminta. Myös vuosittaiset tulosneuvottelut käydään aluejohtajan johdolla vankeinhoitoalueittain.

Vuoden aikana Turun Kakolanmäellä sijaitsevat Turun vankila ja Turun tutkintavankila yhdistettiin Lounais-Suomen vankilaksi. Loppuvuodesta käynnistyivät uuden Lounais-Suomen vankilan rakennustyöt.

Kuvio 1. Vankeinhoitolaitoksen toimintayksiköt

ETELÄ-SUOMEN ALUE

- HEV - Helsingin vankila
- Suomenlinnan työsiirtola
- Helsingin työsiirtola
- HÄV - Hämeenlinnan vankila
- Vankisairaala
- Vanajan avovankilaosasto
- Ojoisten työsiirtola
- JOV - Jokelan vankila
- Avovankilaosasto
- KEV - Keravan vankila
- KOV - Konnunsuon vankila
- Haminan työsiirtola
- RIV - Riihimäen vankila
- VANV - Vantaan vankila

LÄNSI-SUOMEN ALUE

- KYV - Kylmäkosken vankila
- LAV - Laukaan vankila
- LSV - Lounais-Suomen vankila
- Avovankilaosasto
- Käyrän avovankilaosasto
- SAV - Satakunnan vankila
- Köyliön osasto
- Huittisten osasto
- VAV - Vaasan vankila
- VIV - Vilppulan vankila

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN ALUE

- KUV - Kuopion vankila
- Avovankilaosasto
- MIV - Mikkelin vankila
- NAV - Naarajärven vankila
- OUV - Oulun vankila
- Ylitornion avovankilaosasto
- PEV - Pelson vankila
- Kestilän avovankilaosasto
- PYV - Pyhäselän vankila
- Juuan avovankilaosasto
- SIIV - Sukevan vankila

Vuoden 2003 keskeisenä tavoitteena oli vankienhoitolaitoksen rakenteiden ja organisaation uudistamisen aloittaminen tehtyjen linjausten pohjalta. Uudistusten keskeisenä lähtökohtana on valmisteltavana olevan vankeuslaki, jossa vankeusaika ymmärretään suunnitelmalliseksi kokonaisuudeksi, jonka keskeisin päämäärä on uusintarikollisuuden vähentäminen. Lakiesitys annettaneen eduskunnalle vuoden 2004 aikana ja se tulee voimaan yhtä aikaa vankeinhoidon rakenteellisen uudistuksen kanssa vuonna 2006.

Peruslinjauksen mukaan rangaistuslaitoksista muodostetaan aluevankiloita, jotka koostuvat sijoittajayksiköistä sekä vankila- ja avolaitosyksiköistä. Aluevankila vastaa rangaistusajan suunnittelusta, rangaistuksen täytäntöönpanosta sekä vangeille järjestettävästä toiminnasta.

Vuoden aikana käynnistettiin Rake -hankkeen toinen vaihe, jonka tehtäväksi asetettiin laatia yksityiskohtainen suunnitelma uudistuksesta. Hankeorganisaatioon asetettiin useita alatyöryhmiä pohtimaan mm. aluevankiloiden määrää, aluevankiloiden organisointia, vankien toimintoja, terveydenhuoltoa, investointeja ja henkilöstön kelpoisuutta. Syksyllä 2003 päätettiin jatkotyön pohjaksi ottaa viiden aluevankilan malli, jossa aluevankilat muodostetaan maakuntajaon pohjalta seuraavasti:

1. Etelä-Suomi: Uusimaa, Itä-Uusimaa, Kanta-Häme.
2. Kaakkois-Suomi: Päijät-Häme, Kymenlaakso, Etelä-Savo, Etelä-Karjala.
3. Itä-Suomi: Keski-Suomi, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala.
4. Pohjois-Suomi: Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi.
5. Länsi-Suomi: Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Satakunta, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi, Ahvenanmaa.

1.2.2 Kriminaalihuoltolaitos

Kriminaalihuoltolaitos on jaettu kolmeen tulosohjattuun alueeseen. Kriminaalihuoltojohtajien tehtävänä on kehittää ja ohjata oman alueensa aluetoimistojen toimintojen ja resurssien käyttöä. Kriminaalihuoltojohtajat käyvät vuosittain tuloskeskustelut vastuualueensa aluetoimistojen kanssa ja henkilökohtaiset kehityskeskustelut johtajien kanssa.

Kriminaalihuoltolaitoksen tulostavoitteena oli selvittää kriminaalihuoltolaitoksen organisaatiomallivaihtoehdot ja yhdyskuntaseuraamustyön organisointivaihtoehdot. Tulospimuksen mukaisesti kriminaalihuoltolaitoksen alueorganisaation kehittämissuunnitelma jätettiin oikeusministeriölle helmikuussa 2003. Kehittämissuunnitelmassa on esitetty neljä periaatetta.

- -toimipaikkaverkoston on oltava koko maan kattava samalla kun resursseja keskittää kasvukeskuksiin
- -toimipaikkaverkoston on oltava paikallisen yhteistyöverkoston tavoitettava ja siten suhteellisen laaja. Alueyksikön työntekijöiden tulee sijoittua niin, että paikallisia yhteistyöverkostoja voidaan ylläpitää ja kehittää
- -yhdyskuntaseuraamukseen tuomitun on voitava suorittaa rangaistuksensa omassa lähiyhteisössä, käytännössä oman kotikuntansa alueella
- -resurssien tehokkaan käytön näkökulmasta on järkevää yhdistää pieniä aluetoimistoja suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Suunnitelman mukaisesti lakkautettiin vuoden aikana Imatran paikallistoimisto ja Piekämäen toimipiste sekä yhdistettiin Kotkan ja Kouvolan aluetoimistot Kymenlaakson aluetoimistoksi.

Kuvio 2. Kriminaalihuoltolaitoksen toimipaikat

- Espoon aluetoimisto
- Lohjan paikallistoimisto
- Helsingin aluetoimisto
- Porvoon paikallistoimisto
- Hämeenlinnan aluetoimisto
- Riihimäen paikallistoimisto
- Forssan paikallistoimisto
- Joensuun aluetoimisto
- Nurmeksen toimipiste
- Jyväskylän aluetoimisto
- Kajaanin aluetoimisto
- Kuusamon toimipiste
- Leirikeskus Sopentupa
- Kemin-Tornion aluetoimisto
- Kymenlaakson aluetoimisto
- Kotkan yksikkö
- Kouvolan yksikkö
- Kuopion aluetoimisto
- Iisalmen paikallistoimisto
- Lahden aluetoimisto
- Lappeenrannan aluetoimisto
- Mikkelin aluetoimisto
- Savonlinnan paikallistoimisto
- Varkauden paikallistoimisto
- Oulun aluetoimisto
- Porin aluetoimisto
- Rauman paikallistoimisto
- Rovaniemen aluetoimisto
- Seinäjoen aluetoimisto
- Tampereen aluetoimisto
- Turun aluetoimisto
- Ahvenanmaan toimipiste
- Vaasan aluetoimisto
- Kokkolan paikallistoimisto
- Vantaan aluetoimisto
- Hyvinkään paikallistoimisto

1.2 Toimintaympäristön muutokset

Uusintarikollisuuden vähentäminen on määritelty rangaistusten täytäntöönpanon keskeiseksi tavoitteeksi. Tavoitteen toteutumiseen vaikuttaa pääasiassa yleinen yhteiskuntapolitiikka; eri hallinnonalojen ja kuntien työ-, asunto- ja sosiaalipoliittiset ratkaisut. Suomalaisen rikollisuuden kehitystrendien on osoitettu olevan yhteydessä mm. harjoitettuun alkoholipolitiikkaan, ja tuoreiden veroratkaisujen vuoksi alkoholinkulukulutuksen odotetaan voimakkaasti kasvavan. Rikosseuraamusalan vaikutusmahdollisuudet rajoittuvat aikaan, jolloin rangaistukseen tuomittu henkilö suorittaa rangaistustaan. Täytäntöönpanon aikana joudutaan kuitenkin enenevästi paikkaamaan hyvinvointiyhteiskunnan vajeita, joista eräs ilmentymä on rikollinen käyttäytyminen.

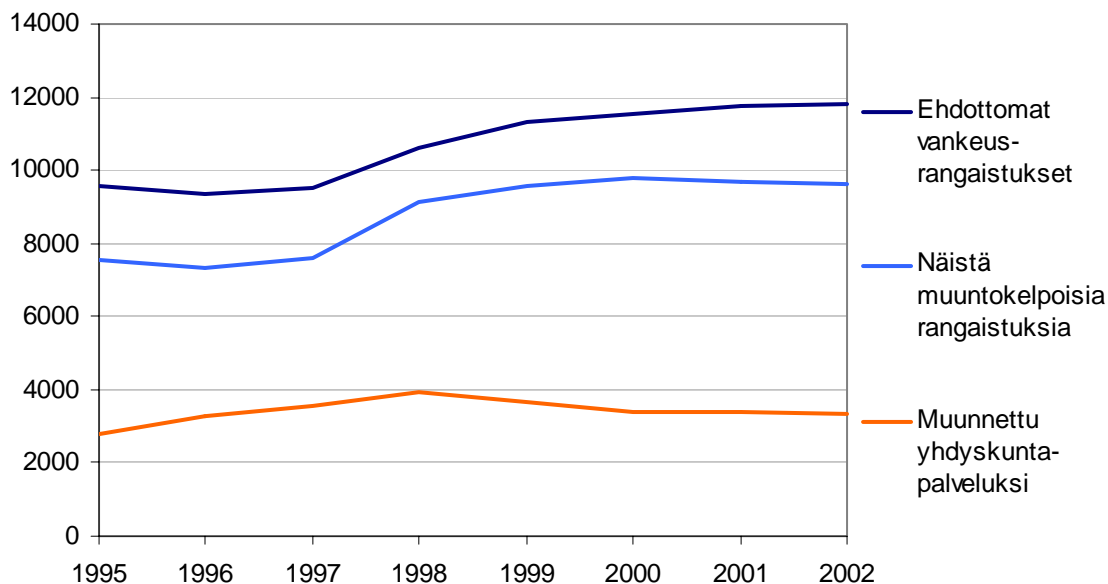
Poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä vähentyi vuonna 2003 kolme prosenttia. Rikoslakia vastaan tehtyjä rikoksia ilmeni kuitenkin 536 000, mikä on 18 000 tapausta enemmän kuin vuonna 2002.

Huumausainerikoksia tuli vuoden aikana ilmi selvästi edellisvuotta enemmän. Vuonna 2003 poliisi kirjasi 15 000 huumausainerikosta, mikä on 8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2002. Törkeiden huumausainerikosten määrä pysyi ennallaan. Pahoinpitelyrikoksia tuli poliisin tietoon kaikkiaan 29 000, mikä on 3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2002. Myös rattijuopumukset lisääntyivät vuoden aikana selvästi. Törkeät rattijuopumukset lisääntyivät 6 prosenttia ja muut rattijuopumukset 8 prosenttia. Kaikkiaan rattijuopumuksia tuli ilmi 25 000. Määrä on suurin sitten 1990-luvun alun.

Vankeustuomioiden määrä on tuomioistuintilastojen mukaan jatkuvasti lisääntynyt. Ehdottomia vankeusrangaistuksia tuomittiin vuonna 2002 kaikkiaan 11 800, mikä on noin 24 % enemmän kuin vuonna 1997. Myös annetut tuomiot esimerkiksi väkivaltarikoksissa ovat keskimäärin koventuneet

Yhdyskuntapalveluun tuomittujen määrä on samaan aikaan vähentynyt. Vuonna 2002 yhdyskuntapalvelurangaistuksia tuomittiin kaikkiaan 3 311 kertaa, mikä 77 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 1997 yhdyskuntapalvelusta annettuun lakiin tehtiin tarkennus, jonka mukaan aikaisemmat vankeusrangaistukset ja yhdyskuntapalvelutuomiot voidaan ottaa huomioon rangaistusta tuomitessa ja siitä lähtien yhdyskuntapalvelun käyttö on vähentynyt 12 prosenttia. Yhdyskuntapalvelu korvaa edelleen päivittäin noin 350 vankeusrangaistusta.

Kuvio 3. Ehdottomaan vankeusrangaistukseen ja yhdyskuntapalveluun tuomitut vuosina 1995-2002

2. HENKILÖSTÖ

Keskeisenä tulostavoitteena rikosseuraamusalalla oli uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotto. Työntaja jätti vuoden aikana uudesta palkkausjärjestelmästä kaksi virkaehtosopimustarjousta, jotka järjestöt ovat hylänneet. Työtä jatketaan ja tavoitteena on ottaa uusi palkkausjärjestelmä käyttöön sekä Kriminaalihuoltolaitoksessa että Vankeinhoitolaitoksessa viimeistään vuoden 2005 alussa.

Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoon valmistauduttiin myös esimies- ja kehityskeskustelukoulutuksella. UPJ -koulutusta järjestettiin kaikkiaan 480 esimiehelle. Virasto järjesti oppisopimuskoulutuksena kaksi johtamisen erikoisammattitutkintoon johtavaa kurssia, joissa oli yhteensä 32 koulutettavaa. Henkilöstön valmiuksia uusintarikollisuuteen vaikuttamiseksi tuettiin VHKK:n järjestämällä koulutuksella mm. Suuttumuksen hallintamenetelmästä, What works- ajattelusta sekä motivoivasta haastattelusta. Viraston järjestämiä neuvottelupäiviä ja työseminaareja oli yhteensä 69 ja niistä kertyi 169 koulutuspäivää. Eri päivien osallistujamäärä oli kaikkiaan 2 470.

Kehityskeskusteluja ei vielä vuoden 2003 käyty kaikissa vankiloissa kattavasti. Kriminaalihuoltolaitoksessa kehityskeskustelut käytiin ja niissä on sovittu henkilökohtaisista tulostavoitteista, joissa on huomioitu myös koko alan tulostavoitteet.

Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstöohjelma 2010 valmistui toukokuussa 2003. Henkilöstöohjelmaa käytetään kriminaalihuoltolaitoksessa tulosohjauksen yhtenä työvälineenä.

Työhyvinvointia ja viraston arvoja koskevat hankkeet eivät edenneet. Vuoden aikana tehtiin henkilöstöbarometri, jonka avulla saadaan konkreettista tietoa kehittämistyötä varten. Sisäisen viestinnän kehittämiseksi toteutettiin syksyllä 2003 sisäisen viestinnän kysely, jossa mitattiin mm. välineiden käyttöä, tärkeiksi koettuja asioita ja sisäisen viestinnän sujuvuutta. Kyselyn perusteella kehittämistä on erityisesti esimies- ja muutosviestinnässä.

2.1 Henkilöstörakenne

Rangaistusten täytäntöönpanon henkilöstö jakautuu Vankeinhoitolaitoksen, Kriminaalihuoltolaitoksen, Rikosseuraamusviraston ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen henkilöstöön.

Taulukko 1. Rangaistusten täytäntöönpanon henkilötyövuodet 2002 – 2003 *

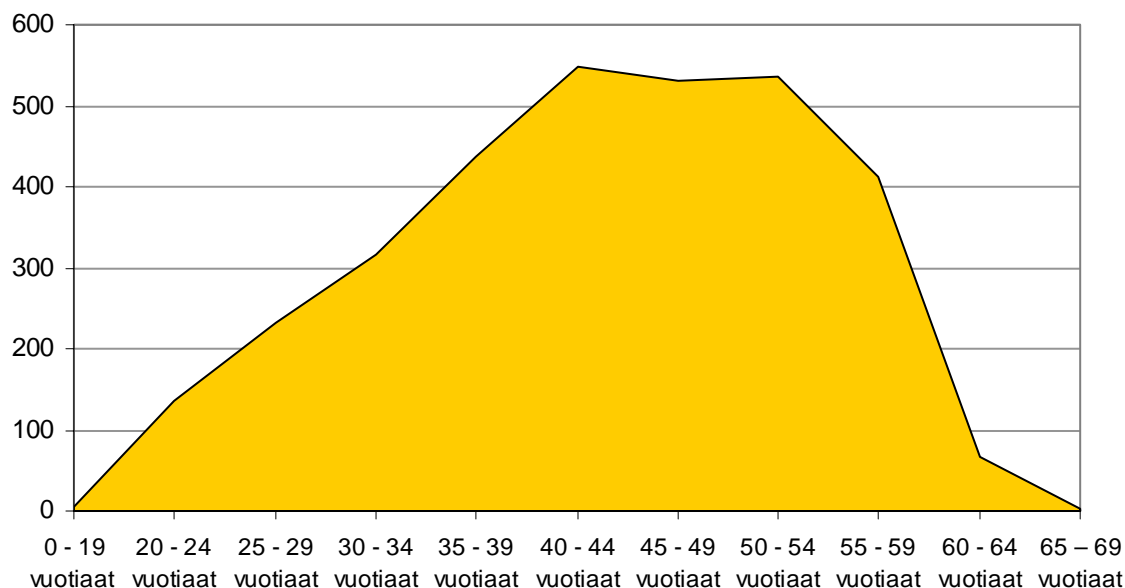
	2002	2003
Vankeinhoitolaitos	2 719	2 709
*Vhl toiminnan ohjausyksikkö	33	33
*Vankilat,vankimielisairaala	2 687	2 677
Kriminaalihuoltolaitos	282	288
*Khl toiminnan ohjausyksikkö	15	17
*Khl aluetoimistot	267	271
Yhteiset täytäntöönpano ja hallintotehtävät	66	63
Vankeinhoidon Koulutuskeskus	25	42
YHTEENSÄ	3 093	3 102

*Henkilötyövuodet (htv)kuvaavat henkilöstöressurssien käyttöä vuoden aikana. Henkilötyövuosista on rajattu pois työllistetyt ja korkeakouluharjoittelijat. Kriminaalihuoltolaitoksen osalta on otettava huomioon että lukuihin sisältyvät myös Khl:n hallinnoiman mutta EU:n rahoittaman Youth Rise- projektin henkilöt. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoon aluetoimistoissa käytettiin 263 (261) henkilötyövuotta vuonna 2003. Lähde: eHRMinfo.

Vuoden 2003 lopussa rikosseuraamusalalla työskenteli kaikkiaan 3 220 (3 203) päätoimista henkilöä, joista 97,9 % (97,5 %) oli virkasuhteisia. Tähän lukuun sisältyvät myös työllistetyt ja korkeakouluharjoittelijat.

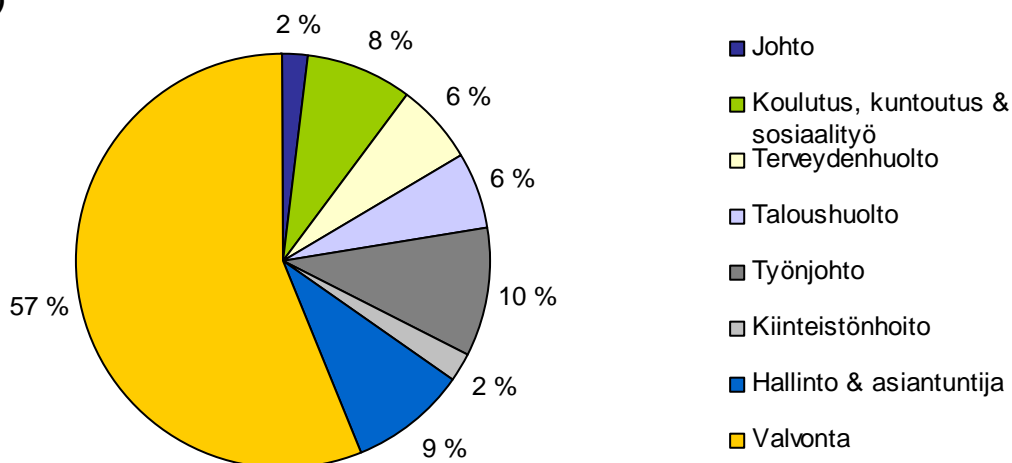
Henkilöstön ikärakenne alalla vastaa valtion yleistä ikärakennetta: valtaosa henkilöstöstä kuuluu ikäryhmiin 40-44, 45-49 ja 50-54-vuotiaat. Keski-ikä on 43,2 vuotta.

Kuvio 4. Rangaistusten täytäntöönpanon henkilöstö (Vhl, Khl ja Rise) ikäryhmittäin 31.12.2003

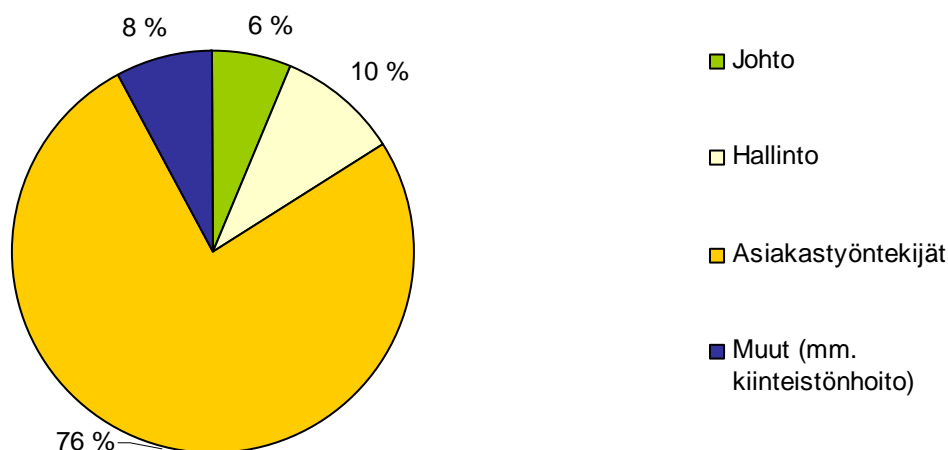
Vankeinhoitolaitoksen henkilöstöstä yli puolet on valvonta- ja vartiointitehtävissä olevia, joista suurin osa tekee vuorotyötä. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli 14 (18,6) prosenttia. Naisten osuus oli 32%.

Kuvio 5. Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön jakautuminen eri henkilöstöryhmiin 31.12.2003 (N=2783)

Kriminaalihoitolaitoksen henkilöstöstä suurin osa on asiakastyöntekijöitä: kriminaalihoitotyöntekijöitä, sosiaalityöntekijöitä ja ohjaajia, jotka huolehtivat yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanotehtävistä. Aluetoimistojen johtotason henkilöstöstä apulaisjohtajat ja osa johtajista tekee myös asiakastyötä. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli 28,6 (23,4) prosenttia. Määrän kasvu johtuu osittain edellä mainitusta. EU-projektista ja muista projekteista. Naisten osuus henkilöstöstä oli 74%.

Kuvio 6. Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstön jakautuminen eri henkilöstöryhmiin 31.12.2003

2.2 Työterveyshuolto ja työkyvyn ylläpito

Työterveyshuoltopalvelut hankittiin pääosin Medivire Oy:ltä. Hallinnonalalla noudatettiin työterveyshuollon puitesopimusta, jossa on mm. käyty läpi hyvälle työterveyshuollolle asetettavat minimivaatimukset.

Taulukko 2. Sairauspoissaolot keston mukaan 2002 – 2003

POISSA- OLOT	VANKEINHOITOLAITOS		RIKOSSEURAAMUS- VIRASTO		KHL ALUETOIMISTOT	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Alle 2 pv	1 458	1 510	125	121	273	311
2-3 pv	5 489	5 768	259	289	625	694
4-10 pv	10 873	10 584	296	102	853	862
11-60 pv	27 098	27 090	1 535	609	1 823	2 317
61-90 pv	2 086	1 440	-	-	66	224
91-180 pv	2 226	1 149	276	-	-	211
yli 180 pv	305	702	-	-	-	-
Yhteensä	49 535	48 243	2 491	1 121	3 640	4 619

Työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävä työhyvinvointi-toiminta (tyhy) on jo vakiintunut osaksi normaalia toimintaa. Vankeinhoitolaitoksen työkykyä ylläpitävän toiminnan kehittämissuunnitelmassa saatuja kokemuksia on hyödynnetty ja projektin työn tuloksia on esitelty eri yhteyksissä. Vuonna 2003 painopistealueena oli erityisesti työyhteisöjen ilmapiirin parantaminen, jossa painotetaan henkilöstön aloitteellisuutta. Kaikissa vankiloissa ja Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistoissa toimii tyhy-ryhmä, joka vastaa toiminnan suunnittelusta ja useimmiten myös sen toteuttamisesta.

Hallinnonalan henkilöstölle tehtiin syksyllä 2003 ilmapiirikysely, jonka tulosten perusteella jatketaan kehittämistoimia.

Yksityiskohtaisemmat henkilöstöä koskevat tiedot esitetään vuoden 2003 henkilöstötilinpäätöksessä ja henkilöstön koulutuksen osalta Vankeinhoidon koulutuskeskuksen toimintakertomuksessa.

3. VANKEINHOITO

3.1 Toimintamenot ja investoinnit

Varsinaisessa talousarviossa Vankeinhoitolaitokselle myönnettiin toimintamenoihin 147 270 000 euroa. Lisätalousarviossa myönnettiin vankimäärän kasvusta aiheutuviin menoihin 2 000 000 euroa sekä lisäksi virkaehtosopimuksen muutoksista aiheutuva lisämäärärahan tarve.

Vankiluvun kasvu jatkui vuoden 2003 alkupuolella hyvin jyrkkänä. Tämä kasvu kuitenkin hidastui vuonna 2003 jälkipuoliskolla, joten vankiluvun noususta toimintaan saatu lisämääräraha riitti kattamaan menojen kasvun. Määrärahojen mitoitus valtion talousarviossa on ollut tiukka. Oikeusministeriön strategia-asiakirjassa 2003 – 2012 on toimintamäärärahan siirtyvien erien kohtuulliseksi tasoksi asetettu 7 – 10 % määrärahasta. Vankeinhoitolaitoksessa siirtyvien erien määrä jäi 2,2 %:iin, mikä ei anna perustaa toimintojen järkevälle suunnittelulle. Siirtyvien erien osalta todettakoon, että eduskunnan valtiovarainvaliokunta piti vuoden 2004 talousarviota koskevassa mietinnössään hälyttävänä saamiaan tietoja vankeinhoitolaitoksen siirtyvien erien määrästä. Vaikka vuoden 2003 siirtyvät erät jäivätkin vankiluvun kasvun hidastumisesta johtuen jonkin verran arvioitua suuremmiksi, on tilanne huolestuttava. Tarkasteltaessa siirtyviä eriä vankilakohtaisesti, on toisaalta todettava, että siirtyvien erien määrissä on huomattavia eroja. Tämän vuoksi tulee vankilakohtaiseen määrärahanjakoon kiinnittää jatkossa enemmän huomioita.

Toiminnan kulut vuonna olivat 2,3 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Merkittävin syy kasvulle oli henkilöstökulujen kasvu 3,3 %:lla. Vuokramenojen kasvoivat miljoonalla eurolla, mikä johtuu pääosin Senaatti-kiinteistölle maksetuista vuokratuloista. Toisaalta mm. palvelujen ostot vähenivät 10,5 % edelliseen vuoteen verrattuna johtuen pääasiassa vähennyksestä rakentamispalveluissa, tietoliikennepalveluissa ja atk:n käyttöpalveluissa, jotka siirtyivät oikeusministeriön tilivirastolle.

Taulukko 3. Vankeinhoitolaitoksen toimintamenot ja tulot (1 000 e, 1999 – 2003)*

	Toimintame- not	Tulot	Keskivanki- luku	Toimintame- not / vanki	Tulot / vanki
1999	116 546	11 640	2 743	42,5	4,2
2000	116 395	11 231	2 855	40,8	3,9
2001	143 081	10 050	3 135	45,6	3,2
2002	150 877	9 753	3 433	43,9	2,8
2003	154 376	10 248	3 578	43,1	2,9
Muutos % 2002/2003	2,3	5,1	4,2	-1,8	3,6

*Toimintamenot sisältää vankeinhoitolaitokselle kuuluvat nettoutetut tulot

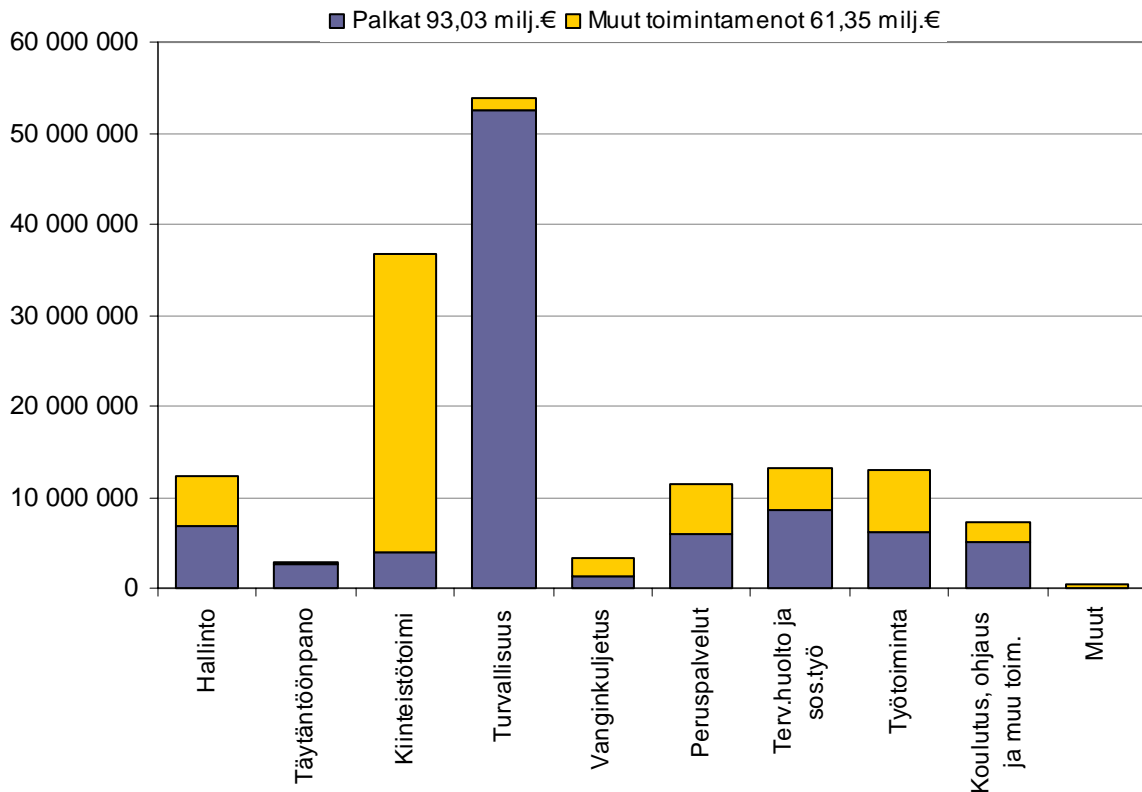
Toimintamenomomentille kertyi nettoutettuja tuloja arvioitua enemmän, ainoastaan mielentilatutkimustuloja kertyi arvioitua vähemmän. Merkittävin osuus nettoutettujen tulojen kasvusta kertyi laitosmyymälöistä ja selittyi lähinnä vankimäärän kasvulla.

Toimintamenomomentille nettobudjetoidut tulot kertyivät seuraavasti:

	TP 2001	TP 2002	TP 2003	TA 2003
1.Laitosmyymälöiden tulot	3 222 808	3 622 814	4 088 443	3 370 000
2.Satakunnan vankila*	2 323 813	2 457 958	2 550 998	2 384 000
3.Tulot mielentilatutkimuksista	90 418	118 503	33 561	110 000
4.Koulutuskeskus			177 977	120 000
YHTEENSÄ	5 637 039	6 199 275	6 850 979	5 984 000

*Satakunnan vankilan tuloista laitosmyymälän tulot sisältyvät kohtaan 1.

Kuvio 7. Vankeinhoitolaitoksen toimintamenot toiminnoittain 2003 (154,4 milj.€)

Rangaistusten täytäntöönpanon tulot

Tuloja kertyi (mom. 12.25.50) 10 248 469 euroa, joka ylittää hieman talousarviossa asetun tulotavoitteen 10 000 000 euroa.

	2001TP	2002TP	TP 2003	TA 2003
Työtoiminta	6 980 341	6 899 599	7 129 915	6 880 000
Palvelussuhdeasunnot	1 805 424	1 652 878	1 909 779	1 800 000
Vankien ylläpito ja ruokakorvaukset	753 969	699 377	585 481	760 000
Muut tulot	590 788	612 771	623 294	560 000
YHTEENSÄ	10 130 522	9 864 625	10 248 469	10 000000

Investoinnit avolaitostöihin

Vuoden 2003 varsinaisessa talousarviossa myönnettiin avolaitostöihin 5 450 000 euroa. Työsiirtoloissa vangit työskentelivät pääasiassa Ilmailulaitoksen, Suomenlinnan hoitokunnan ja Museoviraston työkohteissa. Vuonna 2003 työsiirtoloiden työkohteisiin myönnettiin

tulo- ja menoarviossa sekä lisäbudjetissa investointimäärärahoja 5 450 000 euroa. Työsiirtoloissa on lisäksi monipuolista kuntouttavaa ja vapautteen valmentavaa toimintaa.

Työsiirtolat ja niiden toiminta 31.12.2003

Yksikkö	Vangit kvl	Päälaitos	Työala ja muu toiminta
Hamina	28	Konnunsuon vankila	Haminan linnoitusalueen entistäminen, Haminan varuskunnan rakennuskorjaustyöt, Kymminlinnan linnoitusalueen entistäminen
Ojoinen	27	Hämeenlinnan vankila	Hämeen vanhan linnan kunnostustyöt, Metsänhallituksen Aulangon puisto-metsän hoitotyöt, Hämeenlinnan kaupungin Vanajanlinnan kunnostustyöt, Hämeenlinnan kaupungin kaupunkipuistotyöt, Metsäntutkimuslaitoksen Haapastensyrjän kunnostustyöt, Hämeen amk:n Lepaan yksikön peruskorjaustyöt
Helsinki	69	Helsingin vankila	Helsinki-Vantaan lentoaseman rakennustyöt, Malmin lentoaseman rakennustyöt, KISKO-yhteisöhoidon II vaihe, Kuntouttava vankityö Helsingin kaupungin kanssa, Majoitustiloja siviilitöissä ja opintoluvalla kävijöille
Suomenlinna	65	Helsingin vankila	Suomenlinnan entistäminen, Ammatillinen koulutus, Duuni-projekti
Avovankilaosasto	12	Lounais-Suomen vankila	Forum Marinum-merikeskuksen rakennustyöt ja museo-laivojen kunnostustyöt

3.2 Vangit

Suomen vankiluku on edelleen Euroopan pienimpiä. Vuonna 2003 vankiluku kasvoi vajaalla 150 vangilla, mikä oli puolet vähemmän kuin edellisvuonna. Vuoden keskivankiluku oli 3 578, kun se vuotta aikaisemmin oli 3 433. Lisäystä on noin 4 %. Kahtena aikaisempana vuonna vankiluku kasvoi noin 10 prosentin vuosivauhtia, joten vuonna 2003 kasvu tasaantui hieman.

Vuosittain vankiloista vapautuvien vankien keskimääräinen vankeusaika oli kertomusvuonna 7,6 kuukautta. Rangaistuslaitoksissa oli vajaat 550 vankia, joiden rangaistuslaitosaika on vähintään neljä vuotta. Tämän pitkäaikaisvankiryhmän keskimääräinen laitos aika on noin 7,4 vuotta. Vangit ovat keskimäärin 35-vuotiaita. Suuret ikäluokat eivät enää vaikuta vankien ikärakenteeseen.

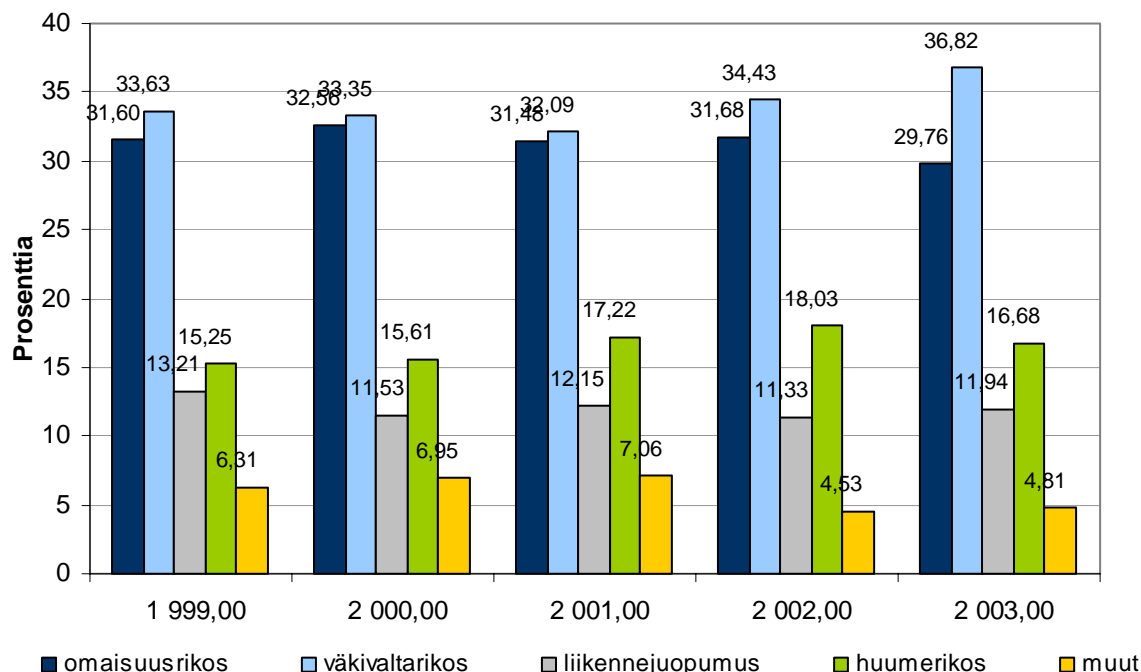
Taulukko 4. Vankiluvun kehitys vuosina 1999-2003

Vuosi	Vankiluku vuoden lopussa	Keskivankiluku	Vankiluvun vaihteluväli	Vapaudesta tulleita	Vapautuneita yhteensä (sis. myös tutkintavangit)
1999	2 663	2 743	413	5 838	5 972
2000	2 887	2 855	396	6 561	6 272
2001	3 110	3 135	253	6 832	6 516
2002	3 469	3 433	363	7 451	7 916
2003	3 463	3 578	412	7 654	8 199

Suurin vankiryhmä koostuu pääririkoksena väkivaltarikoksista tuomituista. Joka kolmas vankeista kuuluu tähän ryhmään. Näiden lisäksi vajaa 10 prosenttia suorittaa rangaistustaan ryöstöstä. Joka viides vanki on tuomittu joko henkirikoksesta tai sen yrityksestä. Varkaat, huumerikolliset ja rattijuopot ovat kokojärjestyksessä seuraavat vankiryhmät. Huumerikoksesta pääri-

koksenä tuomittujen määrä on kuusinkertaistunut 1980-luvun lopun tilanteesta, mutta viimeisen vuoden aikana kasvu näyttää taittuneen. Kertomusvuoden toukokuun 1. päivän tietojen perusteella vankiloissa oli 496 huumerikoksesta tuomittua, mikä on saman verran kuin edellisvuonna.

Kuvio 8. Rangaistusvankien tekemät rikokset päärikostyyppien mukaan vuosina 1999-2003

Nuorten alle 21-vuotiaiden vankien määrä pysyi kertomusvuonna ennallaan. Nuoria vankeja oli päivittäin keskimäärin 123, kun vastaava luku edellisvuonna oli 128. Runsas neljäsosa nuorista on tuomittu joko henkirikoksesta tai sen yrityksestä ja vajaa neljäsosa varkausrikoksista.

Naisvankeja oli kertomusvuonna keskimäärin 205 eli yhtä paljon kuin edellisvuonna.. Keväällä 2003 tehdyn kartoituksen mukaan runsas neljäsosa naisvangeista oli tuomittu henkirikoksesta tai sen yrityksestä ja vajaa neljäsosa huumauserikoksesta. Näistä rikoksista tuomittuja oli naisvankien keskuudessa suhteellisesti enemmän kuin miesvangeissa.

Sakkovankeja oli laitoksissa päivittäin keskimäärin 198 (190). Samalla tasolla sakkovankien määrä oli 1990-luvun puolivälissä.

Tutkintavankien määrä on edelleen hieman lisääntynyt. Kertomusvuonna heitä oli laitoksissa päivittäin keskimäärin 492, kun heitä edellisvuonna oli 478. Kertomusvuoden aikana vankiloihin tulleiden tutkintavankien määrä oli 1911. Keskimääräinen tutkinta-aika oli 3,1 kuukautta. Poliisin tiloissa oli päivittäin keskimäärin 187 tutkintavankia, joten tutkintavankien määrä oli kaikkiaan keskimäärin 679.

Viime vuosien aikana **ulkomaalaisten määrä** on lisääntynyt nopeasti, mutta viimeisen vuoden aikana ulkomaalaisten määrän kasvu on pysähtynyt. Kertomusvuonna ulkomaalaisia vankeja oli laitoksissa päivittäin keskimäärin 291 (293), mikä oli 8,1 prosenttia kaikista vangeista. Kolme viidestä ulkomaalaisesta vangista on virolainen tai venäläinen. Ulkomaalaisista joka toinen on tuomittu huumerikoksista.

Elinkautisvankeja oli vuoden 2003 lopulla 97 (74), joista 8 oli naisia. Kasvua on tapahtunut kahdessa vuodessa peräti 47 prosenttia. Elinkautisen rangaistuksen pituus ennen armahtamista on viime vuosina ollut keskimäärin noin 14 vuotta.

Pakkolaitokseen eristettyjä vaarallisia rikoksenuusijoita oli 22 miestä ja yksi nainen.

Taulukko 5. Vankien päivittäiset keskimäärät vankiryhmittäin vuosina 1999-2003

Vankiryhmä	1999	2000	2001	2002	2003
Vankeusvankeja	2 215	2 279	2 441	2 674	2 805
Sakkovankeja	102	121	149	190	198
Nuorisovankeja	53	58	66	69	60
Tutkintavankeja	354	376	457	478	492
Pakkolaitosvankeja	19	21	22	23	23
Yhteensä	2 743	2 855	3 135	3 433	3 578

3.3 Järjestys ja turvallisuus

- *Päihdeettömyyteen sitoutuvien vankien mahdollisuudesta suorittaa rangaistuksensa päihdeettömänä huolehdittiin sopimusosastoilla, joita oli suljetuissa laitoksissa 37 ja avolaitoksissa 4. Noin puolet anomuksista sopimusosastoille on voitu hyväksyä.*
- *Omasta pyynnöstään erillään asuvien vangit on pystytty sijoittamaan muista vangeista erilleen eikä heihin kohdistunutta fyysistä väkivaltaa ole havaittu. Myös toimintojen järjestämiseen erillään asuville panostettiin.*
- *Vankeusaikaisen rikollisuuden torjumista tehostettiin mm. suunnittelemalla turvallisuustietorekisteriä ja tehostamalla viranomaisyhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnassa. Henkilöstön valmiuksia tunnistaa ja torjua vankilarikollisuutta tehostettiin mm. järjestämällä paikallistason koulutusta yhdessä poliisin kanssa. Rikollisryhmien toimintojen estämiseksi aloitettiin varmuusosastojen tarpeen ja toteuttamismallien kartoitus.*
- *Henkisen ja fyysisen väkivallan tai sen uhan vähentämiseen tähtäävien suunnitelmien laatimista vankiloissa jatkettiin.*

Laitosjärjestys

Vankiloissa esiintyvään väkivallan vähentämiseen on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota. Vuonna 2001 valmistui Vankeinhoitolaitoksen toimintapolitiikka väkivallan vähentämiseksi, ja vuoden 2002 aikana työtä jatkettiin valmistelemalla vankiloiden omia ohjelmia väkivaltaa vastaan. Vuoden aikana vankiloissa esiintyvää väkivaltaa mitattiin kurinpitotilastojen väkivaltatapauksen määrällä, terveydenhuollon seurannalla vankien välisestä väkivallasta ja henkilökuntaan kohdistuneesta väkivallasta tehtyjen ilmoitusten määrällä sekä omasta pyynnöstään erillään pidettävien määrällä.

Taulukko 6. Kurinpitörangaistukset vuonna 2003 (kpl)

Päihderikkomukset	390
Osallistumisvelvollisuusrikkomukset	3
Väkivaltarikkomukset	55
Poistumisluparikkomukset	240
Muut rikkomukset	298
Yhteensä	986

Vakavista rikkomuksista tehdään rikosilmoitus poliisille. Tyypillisimpiä tällaisia rikoksia ovat huumausainerikokset, karkaamiset ja väkivaltarikokset. Vuonna 2003 laitoksissa tehtiin kaikkiaan 314 (269) rikosilmoitusta, mikä on 17 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Ilmoitetuista rikoksista 132 (111) oli huumausainerikoksia, 22 (28) karkaamisia, 14 (12) virkamiehen väkivaltaisia vastustamisia ja 56 (67) vankien välistä väkivaltaa.

Mikäli vanki pelkää oman turvallisuutensa puolesta, häntä voidaan pitää erillään myös omasta pyynnöstään. Omasta pyynnöstään erillään pidettäviä vankeja oli vuoden aikana keskimäärin 177 (101).

Terveydenhuoltohenkilöstön tekemässä seurannassa raportoitiin vankien välisestä väkivallasta 132 (103) kertaa, mikä on 28 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Raportteja tehtiin 10,1 (7,7) sataa tuhatta vankipäivää kohden.

Henkilökuntaan kohdistuvasta väkivallasta tai sen uhasta tehtiin 112 (98) ilmoitusta. suhteutettuna tapauksia oli 8,6 (8,5) sataa tuhatta vankipäivää kohden. Suurin osa (92 %) ilmoituksista koski sanallista uhkailua tai painostusta. Ilmoituksen väkivallasta tai sen uhasta tekee väkivallan kohteeksi joutunut työntekijä. Ilmoitusten määrän nousu selittyy ainakin osin ilmoitusmenettelyn merkitykseen kiinnitettyllä huomiolla. Vankiloiden välillä oli selviä eroja ilmoituskäytännössä.

Karkaamiset ja luvatta poistumiset

Karkaaminen ja sen yritys on rikoslain nojalla rangaistava teko. Vuonna 2003 karkaamiset tai sen yritykset pysyivät edellisenä vuonna saavutetulla alhaisella tasolla. Vuonna 2003 suljetusta laitoksesta karkasi 29 (37) vankia ja 1 (2) yritti karata.

Avolaitoksesta luvatta poistumista ei pidetä karkaamisena. Luvatta poistumiset avolaitoksista vähenivät vuonna 2003. Avolaitoksesta poistui luvatta 29 (41) vankia.

Taulukko 7. Karkaamiset, karkuteillä olevat ja avolaitoksesta luvatta poistuneet vuosina 1993-2003

	Karkaamisten lukumäärä	Karkuteillä keskimäärin	Avolaitoksesta luvatta poistuneet
1993	89	9	81
1994	51	4	117
1995	35	5	110
1996	48	5	89
1997	43	4	108
1998	48	8	52
1999	36	7	77
2000	44	5	56
2001	28	5	38
2002	37	6	41
2003	29	7	29

Päihdevalvonta

Vankiloiden päihdevalvonta perustuu vuonna 2001 ilmestyneeseen päihdevalvonnan käsikirjaan, joka on osa Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategiaa. Käsikirja on laitosten henkilökunnalle suunnattu päihdevalvontaa ja tarkastustoimintaa koskeva käytännön ohjeistus. Uusia laitoksia suunniteltaessa päihdevalvonnan vaatimukset on otettu huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Vuoden aikana vankiloissa tehtiin kaikkiaan 16 978 (22 974) päihdetestiä. Kaikkiaan 2 660 (2 657) testiä lähetettiin laboratorioon varmistus- ja lisäseulontatestiin, missä varmistettiin 1 081 (676) löydöstä. Päihdevalvonnan erityistarkastuksia suoritettiin vankiloissa kaikkiaan 56 (48) kertaa. Erityistarkastuksissa on ollut mukana myös muita viranomaisia ja viranomaisyhteistyötä onkin tehostettu kaikilla valvonnan osa-alueilla. Kolmeentoista

vankilaan on sijoitettuna huumekoira, joka osallistuu paitsi päihdevalvonnan erityistarkastuksiin, myös laitoksen päivittäiseen tarkastustoimintaan. Huumekoiria on lainattu myös poliisilta ja tullilta. Vastavuoroisesti vankiloiden koiria on käytetty myös poliisin ja tullin tehtävissä

Poistumisluvat

Vangille voidaan myöntää poistumislupa kun vankilassaoloajasta on kulunut puolet, tai kun kysymyksessä on erittäin tärkeä syy. Käytetyistä poistumisluvista lupaehdot täytettiin 11 195 luvassa. Tärkeästi lupaehdoja rikkoneiden vankien osuus laski hieman 2,6 (2,9) prosenttiin. Poistumisluvalla palaamatta jääneiden osuus vähentyi myös hieman: vuoden aikana poistumisluvalla jätti palaamatta 285 (310) vankia, eli 2,4 (2,7) prosenttia käytetyistä poistumisluvista.

Taulukko 8. Poistumisluvat vuosina 1999-2003

	Anotut	Myönnetyt	Rikottu törkeästi %
1998	17 493	12 808	2,9
1999	15 560	11 702	3,3
2000	14 524	10 554	3,3
2001	15 086	11 074	3,6
2002	16 788	12 228	2,9
2003	16 592	12 190	2,6

Vanginkuljetus

Vankeinhoitolaitos huolehtii vankien kuljettamisesta laitoksesta toiseen. Vankilapaikkakunnalla vankila hoitaa myös vankien kuljetuksen ja vartioinnin oikeudessa. Muualla olevaan oikeuden istuntoon vangit toimitetaan Vankeinhoitolaitoksen kuljetusreitillä varrella oleville paikkakunnille, josta poliisi hoitaa jatkokuljetuksen, tai poliisi hakee vangin vankilasta oikeuden istuntoon. Vuonna 2003 Vankeinhoitolaitoksella oli kaksi vanginkuljetuslinjaa rautateillä ja yhdeksän linja-autolinjaa, jotka yhtä linjaa lukuun ottamatta ajettiin Vankeinhoitolaitoksen linja-autoilla.

Taulukko 9. Vanginkuljetuksen toimintamenot 2002 – 2003 (1 000 €)

	2002 TP	2003TP
Rautatie, aikataulun mukainen	1 001	1 028
Linja-autot, aikataulun mukainen	541	1 013
Paikallinen vanginkuljetus	1 142	1 091
Muu vanginkuljetus	67	71
Yhteensä	2 750	3 203

Aikataulun mukaisten (linja-autot) menojen kasvu aiheutui lähinnä ajoneuvokaluston uusimisesta

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön asettama vanginkuljetustyöryhmä jätti ehdotuksensa vanginkuljetuslaiksi 31.5.2003. Tarkoituksena on luoda nykyistä tehokkaampi vanginkuljetusjärjestelmä. Tämä toteutettaisiin järjestämällä kuljetusviranomaisten eli Vankeinhoitolaitoksen, poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen tehtäväjako mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti sekä tekemällä mahdolliseksi se, että tuomioistuimet voitaisiin määrätä osallistumaan kuljetettävien henkilöiden vartiointiin tuomioistuimissa.

3.4 Perushuolto

Ruoka- ja vaatehuolto

Vankeinhoitolaitoksessa oman ruokahuollon piirissä on 25 valmistuskeittiötä. Näistä 16:ssä vangit osallistuvat ruokahuollon töihin keittiömestarien toimiessa työnjohtajina. Ruokatalous työllisti vuonna 2003 päivittäin 76 (92) vankia. Muissa vankiloissa ruoka valmistetaan ammattityövoimalla. Vankeinhoitolaitoksen oman ruokahuollon piirissä ruokaili päivittäin 3 286 (3 110) vankia ja 495 (487) henkilökuntaan kuuluvaa. Muu ruokahuolto hankittiin ostopalveluna. Ruokahuollon kustannukset olivat vuonna 2003 yhteensä 8,16 (7,97) miljoonaa euroa, josta elintarvikkeiden osuus oli 3,62 miljoonaa euroa.

Suljetuissa vankiloissa pidetään laitosmyymälää, josta vangeilla on vähintään kerran viikossa mahdollisuus ostaa henkilökohtaiseen käyttöön tarvitsemiaan tavaroita, kuten tupakkaa, hygieniatuotteita ja elintarvikkeita.

Vangeille annetaan vankilaan tullessaan asianmukainen vaatetus ja tarpeelliset makuu- ja liinavaatteet. Laitosvaatetus huolletaan Hämeenlinnan vankilan keskuspesulassa. Vanki saa myös käyttää omia vaatteitaan, jos ne ovat hyvässä kunnossa ja tästä ei voida olettaa olevan ilmeistä karkaamisvaaraa. Vangin on itse huollettava omat vaatteensa.

Asuminen

Rangaistuslaitoksissa oli vuoden lopussa vahvistettuja vankipaikkoja yhteensä 3 350. Vankipaikoista suljetuissa laitoksissa oli 2 416 paikkaa eli 72,1 % kaikista paikoista. Ohjevahvuus oli 3 216, mistä suljettujen laitosten paikkoja 75,1 %.

Vankien asuntilat on varustettava siten, että ne vastaavat yleisessä rakennuslainsäädännössä asuintiloille asetettuja vaatimuksia ja ovat kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaiset. Vankeinhoitolaitoksen rakennussuunnitteluohjeet valmistuivat vuonna 2003. Ohjeessa käsitellään vankilalle tyypillisten tilojen suunnittelua. Tällaisia tiloja ovat mm. vankien asuintilat, valvontatilat, tapaamistilat sekä ulkoilualueet. Suunnitteluohjeen keskeinen osa on tilakohtaiset ohjekortit, joihin on koottu tilaan liittyvät yleiset ja tekniset vaatimukset sekä esimerkkisuunnitelma.

Useissa vankiloissa on jokaisessa sellissä oma wc, joissakin myös suihku. Vanhoja, ilman wc:tä olevia sellejä oli vuoden 2003 lopussa jäljellä noin 750 kpl. Vankeinhoitolaitoksen investointiohjelmassa tavoitteena on, että vankien asuintilat on korjattu vuoteen 2011 mennessä.

Vuoden 2003 aikana valmistui Naarajärven vankilan kaksi asuntolarakennusta ja kolmannen rakennustyöt aloitettiin. Helsingin vankilan vielä perusparantamattoman osan perusparannusta jatkettiin ja vuoden aikana valmistui Kirkko-kansliarakennuksen kellaritasoon sijoitetut tapaamistilat ja niihin liittyvät tunneliyhteydet sekä teknistä tilaa. Vuoden lopulla aloitettiin Porttirakennuksen perusparannus. Perusparannushanke jatkuu vuoden 2005 loppuun. Riihimäen vankilan perusparannushankkeen ensimmäinen vaihe aloitettiin. Rakennustyöt kestävät vuoden 2005 loppuun.

Lounais-Suomen uuden vankilan rakennussuunnittelu aloitettiin arkkitehtuurikilpailun voittaneen kilpailutyön pohjalta. Maanrakennustyöt aloitettiin tontilla vuoden lopulla. Hanke valmistuu vuonna 2007.

Vankiluvun lisääntymisestä vuonna 2003 aiheutui huomattavaa yliasutusta vankiloissa. Suljetuissa laitoksissa käyttöaste (keskivankiluku/vankipaikkamäärä) oli 117 % (109 %). Avolaitosten käyttöaste (keskivankiluku/ohjevahvuus) oli 94 % (102 %).

Terveydenhuolto

Vankiloiden terveydenhuollon pääperiaatteena on järjestää vankiloiden olot sellaisiksi, että vangin terveydelle ei aiheudu haittaa vankilassa olosta. Vangilla on oltava vankilassa tosiasiallinen ja muun väestön kanssa yhdenvertainen mahdollisuus terveytensä edistämiseen, sairauksien ehkäisyyn ja riittäviin terveydenhuollon palveluihin. Vankilassa pyritään myös terveydenhuollon keinoin edistämään vangin selviytymistä vapaudessa. Potilaan asemasta ja oikeuksista annettu laki koskee myös vankipotilaita.

Vankilaan joutuvien henkilöiden terveydentilan huonontuessa heidän erikoissairaanhoidon tarpeensa ja sen myötä myös Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon toimintamenot ovat nousseet voimakkaasti. Vuonna 2003 ne olivat kaikkiaan 11,9 (10,6) miljoonaa euroa.

Julkisen sektorin vaikeudet saada lääkärinvirkoja täytetyiksi heijastuivat myös Vankeinhoitolaitokseen. Yksityislääkärien palveluihin turvautuminen nosti osaltaan terveydenhuollon kustannuksia, ja Hämeenlinnan vankisairaala jouduttiin lääkäripulan vuoksi pitämään kesällä suljettuna. Vuoden aikana perustettiin ylilääkärin virka Kylmäkosken vankilaan. Samalla lakkautettiin kolme sivutoimisen lääkärin virkaa (Kyv 1 ja Sav 2).

Vankeinhoitolaitoksen lääkekeskus perustettiin 2003 Hämeenlinnan vankisairaalan yhteyteen. Samassa yhteydessä perustettiin farmaseutin virka. Lääkekeskuksesta toimitetaan lääkkeitä vankiloiden poliklinikoille ja sairaaloille.

Perusterveyshuoltoa varten jokaisessa vankilassa on vähintään yksi kokopäivätoiminen sairaanhoitaja ja vähintään osa-aikainen lääkäri, jonka vastaanotto on 1-3 kertaa viikossa. Vankilalääkärit huolehtivat myös polikliinisestä psykiatrisesta hoidosta. Konsultaatioapua ja erikoislääkäritasoista hoitoa antaa neljä päätoimista psykiatria, joista yhden virka kuitenkin oli lähes koko vuoden täyttämättä.

Sairaalahoitoa varten Hämeenlinnan vankisairaalassa on 63 sairaansijaa miesvangeille ja 5 sairaansijaa naisvangeille; sairaalassa keskitytään yleisterveydenhuoltoon sekä päihdesairauksien hoitoon, ja sinne otetaan potilaita jatkohoitoon ulkopuolisesta erikoissairaanhoidosta. Vuonna 2003 hoitajaksoja kertyi 481 (505) ja hoitopäiviä 17 192 (19 452).

Psykiatrista sairaalahoitoa varten on miesvangeille Turussa 40-paikkainen Vankimielisairaala ja vuoden aikana avatussa Vantaan vankilassa 15-paikkainen Helsingin vankilasta siirtynyt sairaalaosasto. Vankimielisairaalassa kertyi hoitajaksoja 260 (306) ja hoitopäiviä 10 427 (11 463). Helsingin vankilan/Vantaan vankilan sairaalassa hoitajaksoja oli 131 (124) ja hoitopäiviä 3 777 (3 928). Erikoissairaanhoidon tasoista psykiatrista sairaalahoitoa tarvitsevat naisvangit sekä osa päivystyspotilaista joudutaan hoitamaan ulkopuolisissa sairaaloissa.

HIV- tai hepatiittitartunnan saaneen vangin lääketieteellinen hoito toteutetaan julkisen erikoissairaanhoidon yksikön ohjeiden mukaisesti.

Hammashuoltoa varten useimmissa vankiloissa on omat tilat ja välineet. Vankilan velvollisuutena on turvata hammashoito, joka on välttämätön sairauden hoitamiseksi tai huomattavan vahingon estämiseksi. Vankiloiden hammashuollossa potilaskäyntejä kertyi yhteensä 10 044 (9 755).

Kertomusvuonna kuoli 10 (8) vankia. Kuolemista oli itsemurhia 3 (6). Kolmena viime vuotena vankilukuun suhteutettu itsemurhien määrä on ollut selvästi pienempi kuin edellisellä vuosikymmenellä.

3.5 Toiminnot

- *Vangeista osallistui toimintoihin 57 % kun tavoitteena oli 60 %. Määrällisesti toimintoihin osallistui kuitenkin vankeja yhtä paljon kuin aikaisemmin.*
- *Päihde- ja rikoksetonta elämäntapaa tukevan toiminnan järjestämistavoitteet ylitettiin. Vähintään 18 tuntia kestävän päihdekuntoutusohjelman tai uusintarikollisuuden vähentämiseen tähtäävän toimintaohjelman suoritti loppuun yli 1100 vankia, joista noin puolet suoritti vähintään 70 tuntia kestävän ohjelman.*
- *Yhteistyötä eri viranomaisten ja palveluja tuottavien organisaatioiden kanssa lujitettiin mm. päihdetyön yhteistyösuunnitelmilla, alueellisilla koulutuksilla ja osallistamalla kriminaalihuollon päihdetyön kehittämishankkeeseen. Sosiaalityössä käynnistettiin verkostojen kehittäminen myös perhetyöhön. Osana Pohjoismaiden ministerineuvoston vankilaopetusta koskevaa raporttia tehostettiin yhteistyötä oppilaitosten ja opetusviranomaisten kanssa. Vankiloista ohjattiin vankeja työhallinnon, sosiaalitoimen ja Kelan yhteispalvelupisteisiin.*
- *Toimintaohjelmien laadun valvontaa jatkettiin toimintaohjelmien hyväksymismenettelyllä, jossa vuoden aikana hyväksyttiin kuusi ohjelmaa. Päihdeohjelmien laadunvalvontaa on jatkettu myös mm. toimintatutkimuksissa .*
- *Sijoittajaysikkötoiminnan laatua kehitettiin valmistelemalla sijoittajatoiminnan käsikirja ja aloittamalla sijoittajaysikköiden vastuuhenkilöiden säännölliset tapaamiset. Sijoittajaysikkötoiminnan arviointi ja tietojen keruu on käynnistetty. Lähes kaikille yli kahden vuoden rangaistusta suorittaville vangeille tehtiin riski- ja tarvearvio ja rangaistusajan suunnitelma. Myös rangaistusajan suunnitelmien laatimista ja päivittämistä tehostettiin.*
- *Lähityötä tekevän henkilöstön valmiuksia vankien motivointiin lisättiin koulutusjatkumossa, joissa motivoivan haastattelumenetelmän hallinta on edellytyksenä toimintaohjelmien ohjaajakoulutukseen*
- *Vankien koulutusmahdollisuuksien takaamiseksi neuvoteltiin perusopetuksen järjestäjien kanssa koulutuksen lisäämisestä vankiloissa. Mm. opetusministeriön aikuisten koulutustason kohottamisohjelma Noste ulotettiin vankien käyttöön.*
- *Vankityön sisältöä ja laatua kehitettiin kouluttamalla työnjohtoa mm. työkykyarvioiden tekemiseen, vankien kanssa käytäviin palautekeskustelujen käymiseen ja oppimisvaikeuksien tunnistamiseen.*
- *Tutkintavankeusajan sisältöä kehitettiin erityisesti Vantaan vankilassa lisäämällä vankien mahdollisuuksia oleskella sellinsä ulkopuolella erilaisissa, esim. osapäiväisissä toiminnoissa ja järjestämällä heille tilaisuuksia vapaa-ajantoimintoihin.*
- *Vankien sijoittamista vankilan ulkopuoliseen kuntoutukseen jatkettiin.*

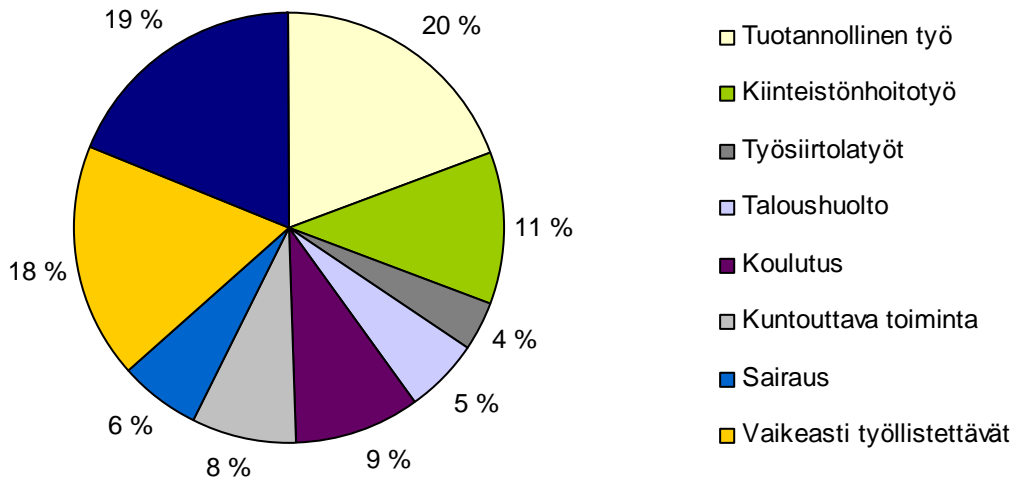
Vangeille työaikana järjestettävää toimintaa ovat työ, koulutus ja muu rangaistuslaitoksen järjestämä tai hyväksymä toiminta. Toiminnan tavoitteena on edistää vangin mahdollisuuksia tulla toimeen yhteiskunnassa vapautumisen jälkeen.

Vangille sopivan toimintamuodon löytämiseksi yli puolen vuoden rangaistusta suorittaville vangeille laaditaan laitoksessa työ- ja toimintakyvyn arviointi. Menetelmä otettiin Vankeinhoitolaitoksessa käyttöön vuonna 1999 ja vuoden 2003 lopussa sitä käyttivät kaikki suljetut vankilat ja avovankilat. Arvioinnissa kartoitetaan mm. vangin päihderiippuvuus, sosiaaliset siteet ja elämäntilanne, laitosturvallisuuden tarve sekä työkyky, taito ja työtahto. Vuonna 2003 arvioitiin yhteensä 2 363 (4 826) vangin työ- ja toimintakyky. Työ- ja toimintakyvyn arvioita on tehty vuosina 1997 - 2003 yhteensä 21 258 vangista (9 918 eri henkilöä).

Vuonna 2003 vangeista keskimäärin 57 % (59 %) osallistui päivittäin toimintoihin. Toimintoihin osallistuminen oli yleisintä työsiirtoloissa ja avovankiloissa ja vähäisintä tutkintavangeilla. Vankiloiden työtoimintaan osallistui keskimäärin 40 % (42 %) vangeista, koulu-

tukseen 10 % (10 %) ja kuntouttavaan toimintaan 8 % (8 %) vangeista. Toimintoihin sijoittamattomien määrä oli 18 % (17 %) vankien kokonaismäärästä. Tähän prosenttilukuun sisältyvät sekä ne, joita ei toimintapaikkojen vähäisyyden vuoksi voitu ollenkaan sijoittaa toimintaan että ne, joiden toimintojen ulkopuolella olo johtui muista syistä kuten erillään olemisen tarpeesta.

Kuvio 9. Vankien ajankäytön jakautuminen vuonna 2003 (N=3578)

3.5.1 Työ

Työn tekemisen tavoitteina on vangin ammattitaidon ja työkyvyn ylläpitäminen sekä toimeentulomahdollisuuksien parantaminen vapautumisen jälkeen. Lisäksi työn tekeminen normalisoi vankilaelämää ja vähentää niitä haittoja, joita vankilassaolo muuten aiheuttaisi. Osana työvalmennuksen kehittämistä harjoiteltiin palautteen tuottamista rangaistusajan suunnitelmien seurantaan, palautekeskustelujen käymistä työssä oppimisesta ja selvitetiin, miten vapautuneet vangit siirtyvät työhallinnon palvelujen piiriin.

Vuonna 2003 työssä kävi päivittäin keskimäärin 1 453 (1 461) vankia eli n. 40,6 % (42,6 %) keskimääräisestä päivittäisestä vankiluvusta. Työssä käyvien vankien lukuun on sisällytetty keskimäärin 25 siviilityössä käyvää. Työssä käyvien osuus keskivankiluvusta laski edellisestä vuodesta, mutta työtä tehneiden vankien määrä pysyi lähes samana.

Tärkeimmät työalat ovat teollinen tuotanto, maatalous, käsityöt, rakentaminen, kiinteistöhoito sekä taloustyöt. Vankeinhoitolaitoksen järjestämän tuotannon osalta seurataan erikseen valmentavaa työtä ja tuotannollista työtä. Työvuosia kertyi valmentavassa työssä 364 (357) ja tuotannollisessa työssä 327 (309). Pääosa tuotannollisesta työstä tehdään avovankiloissa ja vangit saavat työstään veronalaista palkkaa. Suljetuissa laitoksissa tuotannollisen työn työpaikkoja on mm. Helsingin vankilan rekisterikilpituotannossa, Hämeenlinnan keskuspesulassa sekä Pelson ja Sukevan vankilan järjestämässä tuotannossa. Nämä työt pyritään järjestämään urakkatöinä. Mittava osa vankilakiinteistöjen ylläpidosta tehdään vankityönä. Vankeinhoitolaitos vuokraa vankilakiinteistöt maineen ja rakennuksineen Senaatti-kiinteistöiltä ja sen velvollisuuksiin vuokralaisena kuuluu kiinteistöjen hoito, huolto ja kunnossapito. Kiinteistötoimen eri tehtävissä työskenteli keskimäärin 408 (431) vankia päivittäin eli n. 11 % kaikista vangeista. Kiinteistöhoitotöitä teki määrällisesti vähemmän vankeja kuin edellisenä vuotena. Näistä suurin osa työskenteli kiinteistön hoito- ja huoltotehtävissä.

Luotettavaksi katsottava vanki voi vankilan johtajan tai Rikosseuraamusviraston luvalla käydä siviilityössä vankilan ulkopuolella. Siviilityön tavoitteena on edistää vangin sijoittumista yhteiskuntaan ja ehkäistä vankeuden haittavaikutuksia. Siviilityössä kävi vuonna 2003 keskimäärin 25 (28) vankia päivittäin. Siviilityölupia haettiin kaikkiaan 156 (180) kpl

ja luvan sai noin puolet hakeneista. Myönnettyistä luvista peruutettiin 13 % lupaehtojen rikkomisen vuoksi.

Vanki voi työaikana tehdä työtä myös omaan lukuunsa (=oma työ). Työn tulee olla sel- laista hyväksyttävää työtä, joka ei aiheuta haittaa ja on mahdollista tehdä joko vankilan tai vangin omilla välineillä. Vuonna 2003 omaa työtä teki yhteensä 3 (3) vankia. Siviilityötä tai omaa työtä tekevä vanki maksaa tuloistaan normaalit verot sekä ylläpitokustannukset.

3.5.2 Opiskelu

Vankiloissa järjestetään monipuolista ammatillista ja yleissivistävää koulutusta. Opetus järjestetään yhteistyössä lähiseudun oppilaitosten kanssa. Vangit saavat opintotodistuk- sensa oppilaitokselta, eikä niistä ilmene, että opinnot on suoritettu vankilassa. Vangeilla on tietyin edellytyksin mahdollisuus opiskella päivisin myös oppilaitoksessa vankilan ulko- puolella.

Opiskelun laajuus rangaistuslaitoksissa on vuonna 2003 pysynyt lähes ennallaan. Perus- opintoja harjoittaneita on aikaisempaa enemmän kun taas valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen osallistuneita aiempaa vähemmän. Ammatilliseen koulutukseen osallistunei- den määrä on kasvanut.

Vuoden aikana opiskeli yhteensä 1 655 (1 552) vankia, joista 142 (116) laitoksen ulko- puolella. Päivittäin opiskelevia oli keskimäärin 338 (336) eli 10 % (10 %) päivittäisestä vankiluvusta. Valtaosa opinnoista kohdistui ammattitaidon hankkimiseen tai lisäämiseen.

Vangeilla on tietyin edellytyksin mahdollisuus opiskella päivisin myös **vankilan ulkopuo- lella** olevassa oppilaitoksessa. Opintoluvan myöntää rangaistuslaitoksen johtaja tai Ri- kosseuraamusvirasto. Vuonna 2003 ulkopuolella opiskeli yhteensä 142 (116) vankia. Opintoluvan sai 73 % (75 %) sitä hakeneista. Myönnettyistä luvista peruutettiin 10 % (18 %).

Taulukko 10. Rangaistuslaitoksissa vuonna 2003 järjestetyn ammatillisen ja valmentavan koulutuksen kesto ja koulutukseen otettujen määrät opintoaloittain

Opintoala	Koulutuksen kesto * (viikkoa)	Koulutukseen otettuja
Valmentava ja kuntouttava opetus	238	171
Ammatillinen koulutus		
Rakennusala	225	94
Tietotekniikka	293	214
Kone- ja metalliala	143	98
Käsi- ja taideteollisuusala	52	40
Auto- ja kuljetusala	163	89
Maatila-, metsä- ja puutarhatalous	49	57
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	42	23
Puuala	38	14
Kauneudenhoitoala	24	16
Hieroja/kuntosalihjaaja	47	14
Sähköala	62	44
LVI-ala	60	29
Kauppan ja hallinnon ala	79	25
Graafinen ala	15	10
Yhteensä	1 530	938

* Eri rangaistuslaitoksissa ko. alalla järjestettyjen koulutuskokonaisuuksien yhteenlaskettu kesto viikkoina

3.5.3 Tavoitteelliset päihdeohjelmat ja toimintaohjelmat

Kuntoutuksella ja erilaisilla tavoitteellisilla toimintaohjelmilla pyritään parantamaan vangin valmiuksia rikoksettomaan elämään. Eripituisiin toimintakokonaisuuksiin osallistui vuonna 2003 kaikkiaan 3 567 (4 036) vankia. Toimintaohjelmat voivat olla erilaisia kursseja tai esim. osaston päiväohjelmasta koostuvia kokonaisuuksia. Vajaakuntoisille järjestetään toimintakykyä ylläpitävää toimintaa.

Taulukko 11. Tavoitteellisiin toimintaohjelmiin tai muuhun toimintakykyä ylläpitävään toimintaan osallistuneet ja ohjelman loppuun suorittaneet vuonna 2003

	Osallistuneet	Ohjelman suorittaneet
Informoivat ja motivoivat päihdeohjelmat sekä retkahdushoito	1 646	1 436
Päihdekuntoutusohjelmat	873	602
Päihde- ja kuntoutuslaitokseen sijoitetut	39	32
Muu sosiaalinen kuntoutus	139	126
Toimintaohjelmat	250	190
Vapaatavoitteinen opiskelu	223	190
Toimintakykyä ylläpitävä toiminta	397	188
Yhteensä	3 567	2 764

Suurin osa kuntouttavasta toiminnasta on erilaista päihdekuntoutusta.. Terveystieteiden kehittämistä koskevan selvityksen mukaan 46 prosenttia vangeista on huumeriippuvaisia ja 39% alkoholiriippuvaisia. Vankiloiden päihdeiden vastainen toiminta perustuu vuonna 1999 vahvistettuun päihdestrategiaan:

Päihdetyön tulostavoitteina olivat vuonna 2003 tulovaiheen päihdetyön kehittäminen, hoitomenetelmien ja laadun edistäminen, verkostotyön ja hoitojatkomprosessin kehittäminen, päihdetyön integrointi muihin toimintoihin, erityisesti työtoimintaan, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön edistäminen päihdetyössä sekä sopimusosastojen lisääminen.

Ulkopuoliseen päihdehoito- tai kuntoutuslaitokseen oli sijoitettuna 39 (43) vankia. Kunnat osallistuivat jossain määrin vankilan ulkopuolisen päihdehoidon aiheuttamiin kustannuksiin. Vankien kotikunnat korvasivat myös jatkohoitoja vangin vapautumisen jälkeen. Vangeista 18 (23) oli sijoitettu Silta-Valmennusyhdistyksen kuntoutukseen, joka antaa päihdekuntoutuksessa olleille lisää välineitä elämänhallinnan ja toimintakyvyn lisäämiseen sekä vapautumisen jälkeiseen sijoittumiseen.

Cognitive Skills- kursseja, joiden kesto on yli 70 tuntia ja joilla vangeille opetetaan mm. ongelmanratkaisutaitoja, johdonmukaista ja kriittistä ajattelua sekä sosiaalisia taitoja, järjestettiin 6 (7) vankilassa. Ohjausryhmä esitti raportissaan ohjaajien ja -kouluttajien täydennyskoulutukseen, kurssin suorittaneiden ylläpito-ohjelmaan, kursseista tiedottamiseen sekä toiminnan laajentamiseen liittyviä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vakiinnuttaa Cognitive Skills –toiminta osaksi suunnitelmallista uusintarikollisuuden vähentämiseen tähtäävää toimintaa.

Seksuaalirikoksista tuomituille tarkoitettuna kahdeksan kuukauden pituisen STOP-ohjelman järjestämistä jatkettiin tavoitteen mukaisesti Kuopion vankilassa. Ohjelmaan osallistui yhteensä 30 (14) vankia.

Väkivaltarikoksista tuomituille tarkoitettuun toimintaan osallistui kaikkiaan 166 vankia. Viidessä vankilassa oli käytössä väkivaltarikollisten uusimisriskiä vähentävä kestoiltaan seitsemän kuukauden Omaehtoisesta muutoksen ohjelma, jossa rikoksentekijää opetetaan kontrolloimaan väkivaltaista käyttäytymistään. Kahdeksassa vankilassa on käytössä lyhyempi, 18 tunnin Suuttumuksen hallinta -kurssi.

Vangin vapautumista valmistellaan yhteistyössä mm. sosiaali- ja työvoimaviranomaisten sekä Kriminaalihoitolaitoksen kanssa. Tätä varten voidaan pitää verkostokokouksia eri toimijoiden kesken. Erityisesti pidempiaikaisille vangeille laaditaan vapautumissuunnitelma. Vankilassa alkaneen kuntoutusjatkumon turvaaminen vapautumisen jälkeen on tärkeää, jotta vangin yhteiskuntaan sijoittuminen onnistuisi. Vapautumisvaiheeseen on kehitetty systemaattista tukea mm. erilaisissa projekteissa, joissa tehdään yhteistyötä paikallisten toimijoiden kesken vangin yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

3.6 Vankeinhoidon kehittäminen

Verkostoyhteistyöhön perustuvia projekteja vuonna 2003 olivat mm. Keravan vankilan toteuttama ESR-rahoitteinen WOP -(Work Out Project)-projekti, jolla pyritään vapautumista tukevan verkostomallin luomiseen, uusintarikollisuuden ja ongelmallisen päihteiden käytän vähentämiseen sekä vapautuvan vangin yhteiskuntaan kiinnittymiseen. Tyynelän kehittämiskeskuksen ja Konnunsuon vankilan toteuttaman POLKU-projektin tavoitteena on rakentaa vapautuville vangeille yksilökohtaisesti räätälöityjä polkuja, joilla helpotetaan siirtymistä vankilasta vapautuun ja pyritään madaltamaan selviytymisen esteitä.

Cognitive Skills -toiminnan ohjausryhmän tavoitteena oli kehittää toimintaa sekä yhtenäistää laitos- ja toimipistekohtaisia käytäntöjä. Ohjausryhmä esitti raportissaan ohjaajien ja -kouluttajien täydennyskoulutukseen, kurssin suorittaneiden ylläpito-ohjelmaan, kurseista tiedottamiseen sekä toiminnan laajentamiseen liittyviä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vakiinnuttaa Cognitive Skills -toiminta osaksi suunnitelmallista uusintarikollisuuden vähentämiseen tähtäävää toimintaa.

Vankeinhoitoalueiden **sijoittajayksiköiden** kehittämistä jatkettiin. Vuoden aikana valmistui sijoittajatoiminnan käsikirja ja käynnistettiin sijoittajayksikkötoiminnan arviointi ja tietojen keruu.

Romanien asemaa vankiloissa ja yhdyskuntaseuraamusten suorittajina pohtinut työryhmä luovutti raporttinsa keväällä 2003. Työryhmän selvityksen mukaan romanit ovat huonommassa asemassa kuin muut rangaistusta suorittavat. Työryhmän mukaan romanien koulutukseen, kuntoutukseen ja tukeen tulisikin kiinnittää erityistä huomiota rangaistuksen suorittamisen aikana.

Vankien perhesuhteita selvittäneen työryhmän työ valmistui syksyllä 2003. Selvityksen mukaan vangin perhe ja sosiaaliset suhteet ovat ratkaisevassa asemassa uusien rikosten ehkäisyssä sekä toisaalta rikoksiin syyllistymisessä, jos ihmissuhteet ylläpitävät päihde- tai rikosmyönteistä elämäntapaa. Työryhmä esitti, että vankien sosiaaliset suhteet otettaisiin entistä systemaattisemmin huomioon mm. rangaistusajan, tapaamisten ja poistumislupien suunnittelussa. Myös perheväkivallan ehkäisyyn tulisi panostaa osana uusintarikollisuuteen vaikuttavaa työtä.

4. KRIMINAALIHUOLTO

Yhdyskuntaseuraamuksia ovat ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta, nuorisorangaistus, ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta ja yhdyskuntapalvelu. Nämä seuraamukset toimeenpannaan normaalin arkielämän piirissä ja toimeenpanossa on mukana viranomaisten lisäksi tavallisia kansalaisia palvelupaikkojen yhdyshenkilöinä ja yksityisvalvojina. **Yhdyskuntaseuraamustyö** on vapaudessa tapahtuvaa rangaistusten täytäntöönpanoa, jossa käytetään hyväksi uusintarikollisuutta vähentäviä työmenetelmiä ja yhteistyöverkostoja.

4.1 Kriminaalihuollon toimintamenot

Kriminaalihuoltolaitokselle myönnettiin valtion talousarviossa yhteensä 12,8 miljoonaa euroa (12,6 milj. €). Tähän määrärahaan sisältyy poikkihallinnollisen Yhteistyössä rikoksettomaan elämään –kehittämishankkeen rahoitus 200 000€ ja Kriminaalihuollon päihdetyön kehittämishanke, jolle on kohdistettu 168 000€. Toimintamenoista henkilöstön palkkauksen osuus on 74 % , toimitilojen vuokrien 10 % ja muiden toimintamenojen osuus 16 %.

Yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanoon käytettiin yhteensä 12,1 milj. €. Tästä summasta yhdyskuntapalvelun toimeenpanon osuus oli lähes 60%. Ehdonalaisesti vapautuneiden vankien valvontaan ja ehdollisesti rangaistujen nuorten valvontaan käytettiin noin viidennes määrärahasta. Kustannukset yhtä yhdyskuntaseuraamus-asiakasta kohden olivat 2 741 euroa.

Taulukko 12. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon kustannukset ja suoritehinnat 2003*

	Työajan- käytön jakauma** %	Toiminta- menot €	Suoritteet	Suorite- hinnat €	Suorite- hinnat 2002 €	Suorite- hinnat 2001 €
Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta						
(Suorite=valvontapäivä)	21	2 471 106	592 760	4,2	3,9	3,2
Nuorisorangaistus						
(Suorite= vuoden aikana toimeenpanossa oleva nuorisorangaistus)	2	244 474	52	4 701	5228	3 603
Ehdonalaisesti vapautettujen valvonta						
(Suorite=valvontapäivä)	18	2 179 668	464 280	4,7	5,1	5,1
Yhdyskuntapalvelu						
(Suorite= suoritettu yhdyskuntapalvelutunti)	59	7 221 407	249 226	29,0	28,9	28,6
Yhteensä	100	12 116 655				
Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden keskimäärä vuonna 2003				4 420		
Toimintamenot / yhdyskuntaseuraamusasiakas (€)				2 741		

* Kustannuksista on vähennetty kehittämishankkeet: Yhteistyössä rikoksettomaan elämään (YRE) ja Kriminaalihuollon päihdetyön kehittämishanke. Hankkeissa ei tehdä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanotehtäviä.

**Työajan käytön prosenttijakauma perustuu syyskuussa 2003 tehtyyn kartoitukseen.

4.2 Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta

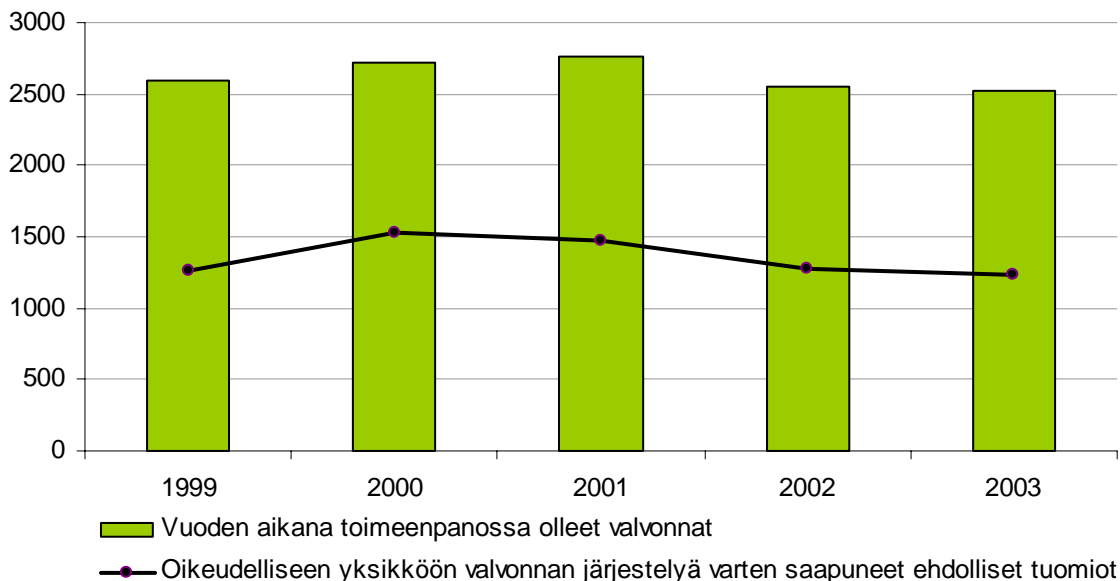
Valvontatyön suunnitelmallisuus lisääntyi vuoden aikana. Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonnassa tilannearvioita ja niiden perusteella suunnitelmia valvonta-ajalle oli tehty 78%:lle (55%) valvottavista. Toimeenpanon alkamisnopeus sen sijaan hidastui verrattuna edellisvuoteen. Valvontaan sisältyvä yhteydenpito valvojan ja valvottavan välillä alkoi 44%:ssa (50%) tapauksista viimeistään 14 päivän kuluessa valvontamääräyksen antamisesta.

Vuoden 2003 aikana alkoi 904 uutta valvontaa mikä on 50 vähemmän kuin edellisvuonna. Valvonnassa oli vuoden aikana yhteensä 2 525 (2 551) nuorta. Valvonnassa olevista 34 %:lle oli määrätty yksityisvalvoja.

Khl:n aluetoimistojen virkamiesten työajasta 18 % kohdistui ehdollisesti rangaistujen nuorten kanssa tehtävään työhön: valvontojen hoitamiseen, yksityisvalvojen ohjaukseen ja henkilötutkintojen tekemiseen. Aluetoimistoissa tehtiin vuoden aikana 2 050 henkilötutkintaa, mikä vastaa edellisvuoden tasoa.

Vuonna 2003 ehdollisesti rangaistujen nuorten valvottavien päivittäinen keskimäärä oli 1 624, mikä vastaa viimeisen neljän vuoden tasoa. Valvontapäiviä oli 592 760 (589 110).

Kuvio 10. Vuoden aikana rikosseuraamusvirastoon valvonnan järjestelyä varten saapuneet ehdolliset tuomiot ja valvonnassa olleet vuosina 1999 – 2003.

4.3 Nuorisorangaistuskokeilu

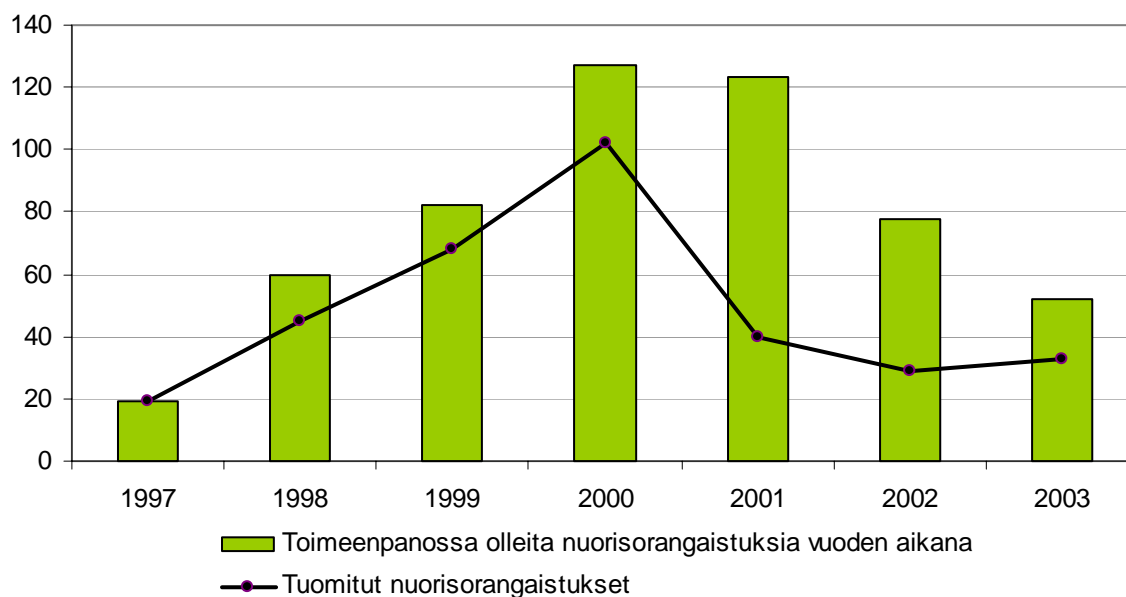
Nuorisorangaistukseen tuomitseminen väheni edelleen. Vuonna 2002 nuorisorangaistusta käytettiin vähemmän kuin koskaan kokeilun aikana; käräjäoikeuksissa tuomittiin nuorisorangaistus 29 kertaa. Alustavia toimeenpanosuunnitelmia tehtiin kuitenkin lähes sama määrä kuin edellisvuonna yhteensä 56 (58). Vuonna 2003 toimeenpantavaksi tuli ainoastaan 23 uutta nuorisorangaistusta, mikä vastaa kokeilun alkamisvuoden tasoa. Toimeenpano alkoi 85%:ssa viimeistään 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun nuorisorangaistukseen tuomittu oli määrätty ilmoittautumaan aluetoimistossa.

Vuoden aikana oli toimeenpanossa yhteensä 52 (78) nuorisorangaistusta ja päivittäinen keskimäärä oli 26 (39) nuorisorangaistusta. Seitsemän nuorisorangaistuksen toimeenpa-

no keskeytyi tuomioistuimen päätöksellä. Nuorisorangaistuksen toimeenpanoon käytettiin kaksi prosenttia kokonaistyöajasta.

Vuonna 2001 asetettu Nuorisorikostoimikunta jätti mietintönsä oikeusministeriölle 6.3.2003. Oikeusministeriö päätti jatkovalmistelun suuntaviivoista, joiden mukaisesti nuorisorangaistus tullaan laajentamaan koko maahan 1.1.2005 alkaen. Nuorisorikostoimikunnan ehdotuksen jatkovalmistelua varten asetettiin työryhmä, jonka tulee mm. laatia säännökset nuorisorangaistuksesta myös sisällöllisesti uudistettuna.

Kuvio 11. Nuorisorangaistuskokeilu vuosina 1997-2003

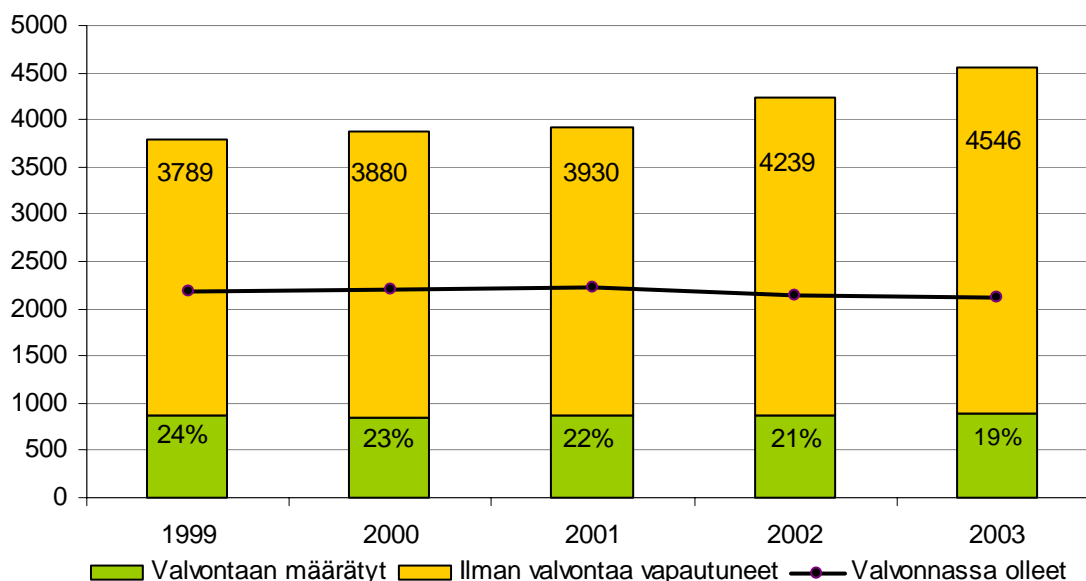
4.4 Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta

Ehdonalaisesti vapautuneiden valvontatyö on tehostunut. Tavoitteena oli, että jokaisen valvonta-asiakkaan tilanne arvioidaan erityisesti uusimisriskin ja sitä lisäävän syrjäytymisen ja toisaalta riskiä vähentävien vahvuuksien näkökulmasta. Arvioinnin pohjalta tehdään suunnitelma, jossa määritellään millä tavoin valvonnan edellyttämä yhteydenpito hoidetaan, mitä tavoitteita valvonta-ajalle asetetaan ja miten tavoitteiden toteutumista seurataan. Tavoite saavutettiin 82%:sti kun edellisvuonna tilanearvioita ja niihin perustuvia suunnitelmia oli tehty vain noin 60%:lle ehdonalaisesti vapautuneista valvottavista. Ehdonalaisesti vapautuneen valvontaan määrätyn tulee ilmoittautua valvojalleen viimeistään kolmen vuorokauden kuluessa vapautumisesta. Näin tapahtui 77%:ssa aloitetuista valvonnoista. Ehdonalaisesti vapautuneiden valvontasuunnitelmia ei ole toistaiseksi kyetty riittävän hyvin kytkemään vankeusaikana tehtyihin rangaistusajan suunnitelmiin.

Vuonna 2003 määrättiin valvontaan 19 % kaikista ehdonalaisesti vapautuneista. Ehdonalaisen vapauden menetti yhteensä 262 (231) valvottavaa, kaikissa tapauksissa oli syynä syyllistyminen uuteen rikokseen.

Ehdonalaisesti vapautuneiden valvontatyöhön käytettiin 18 % kokonaistyöajasta. Vuoden aikana tuli valvontaan 886 (854) uutta valvottavaa. Vuoden aikana oli valvonnassa yhteensä 2 113 (2 134) ehdonalaisesti vapautunutta. Yksityisvalvonnassa oli heistä 17 %. Ehdonalaisesti vapautuneiden valvontapäiviä kertyi saman verran kuin edellisvuonna, yhteensä 473 040.

Kuvio 12. Ehdonalaisesti vapautuneet ja vuoden aikana valvonnassa olleet vuosina 1999-2003

4.5 Yhdyskuntapalvelu

Täytäntöön pantaviksi tulleista yhdyskuntapalvelurangaistuksista 71 % aloitettiin viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun tuomittu on määrätty ilmoittautumaan aluetoimistossa. Edellisvuonna vastaava luku oli 67 %.

82 % yhdyskuntapalvelun aloittaneista suoritti rangaistuksensa loppuun yhdyskuntapalveluna, kun tavoitteena oli 85%. Vuoden aikana muunnettiin alioikeuden päätöksellä 607 (658) yhdyskuntapalvelua takaisin vankeusrangaistukseksi. Keskeyttämisissä yleisin peruste oli poissaolo ilman hyväksyttävää perustetta ja taustalla on useimmiten hallitsemanon päihteiden käyttö.

Vuoden 2003 alusta tuli voimaan lainmuutos, jonka mukaan enintään kymmenen tuntia yhdyskuntapalvelurangaistuksesta voidaan suorittaa osallistumalla uusintarikollisuuden vähentämistä tukeviin toimintaohjelmiin. Vuoden aikana toteutettiin kaksi liikenneturvaohjelman kokeiluryhmää yhteistyössä Turun yliopiston kanssa. Suuttumuksen hallinta – kurssille osallistuneiden yhdyskuntapalvelua suorittavien kurssista on 10 tuntia hyväksytty yhdyskuntapalveluksi.

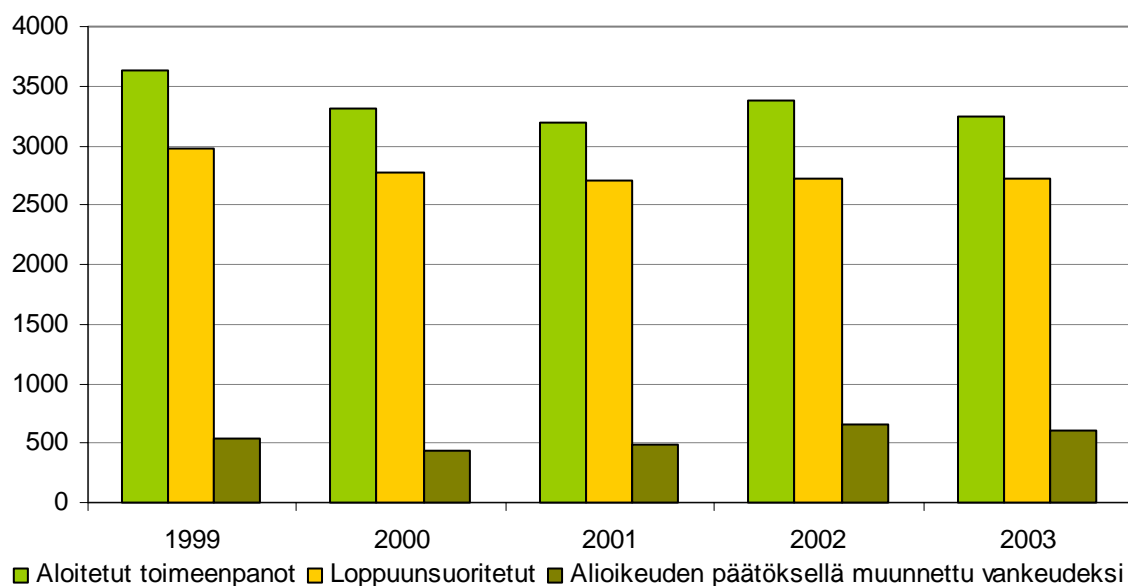
Yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoa varten Kriminaalihoitolaitoksessa on tehty noin 2 500 palvelupaikkasopimusta, varsinaisten palvelupaikkojen määrä on suurempi koska usein esimerkiksi isojen kuntien kanssa on tehty vain yksi sopimus. Palvelupaikoista noin puolet on kuntasektorilla, noin 40 % yleishyödyllisissä yhteisöissä ja 10 % seurakunnissa. Valtion osuus on ollut alle 2 %.

Yhdyskuntapalveluun kohdistui 59 % aluetoimistojen virkamiesten kokonaistyöajasta vankeusrangaistuksen sijasta. Soveltuvuusselvityspyyntöjä saapui vuonna 2003 noin 8 200, mikä on yli 200 vähemmän kuin edellisvuonna. Soveltuvuusselvityksiä kuitenkin tehtiin enemmän kuin edellisvuonna, yhteensä 6 143 (6 056).

Yhdyskuntapalvelun toimeenpanon määrissä ei ole tapahtunut viime vuosina suuria muutoksia. Vuonna 2003 toimeen pantaviksi tuli 77 yhdyskuntapalvelutuomiota vähemmän kuin edellisvuonna, yhteensä 3 512 rangaistusta. Toimeenpanossa olevien yhdyskuntapalvelujen päivittäinen keskimäärä oli 1 500 rangaistusta, mikä on yli 100 toimeenpanoa

enemmän kuin edellisvuonna. Yhdyskuntapalvelutunteja suoritettiin yhteensä 248 226 tuntia, eli noin 5 500 tuntia enemmän kuin edellisvuonna.

Kuvio 13. Yhdyskuntapalvelu vuosina 1999-2003

4.6 Yhdyskuntaseuraamusasiakkaat

Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistojen yhteenlaskettu asiakkaiden määrä oli vuonna 2003 noin 14 400. Pelkästään asiantuntijalausannon tekemistä varten aluetoimistoissa kävi noin 6 000 asiakasta, mikä on 42% koko asiakasmäärästä. Khl:n asiakkaina ovat ne nuoret, joista tehdään henkilötutkinta tai alustava toimeenpanosuunnitelma nuorisorangaistusta varten ja joista vain osa tulee myöhemmin suorittamaan rangaistustaan yhdyskuntaseuraamuksena. Samoin soveltuvuusselvitysasiakkaista vain osa tuomitaan yhdyskuntapalveluun. Varsinaisten yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden määrä oli vuoden aikana noin 8 400.

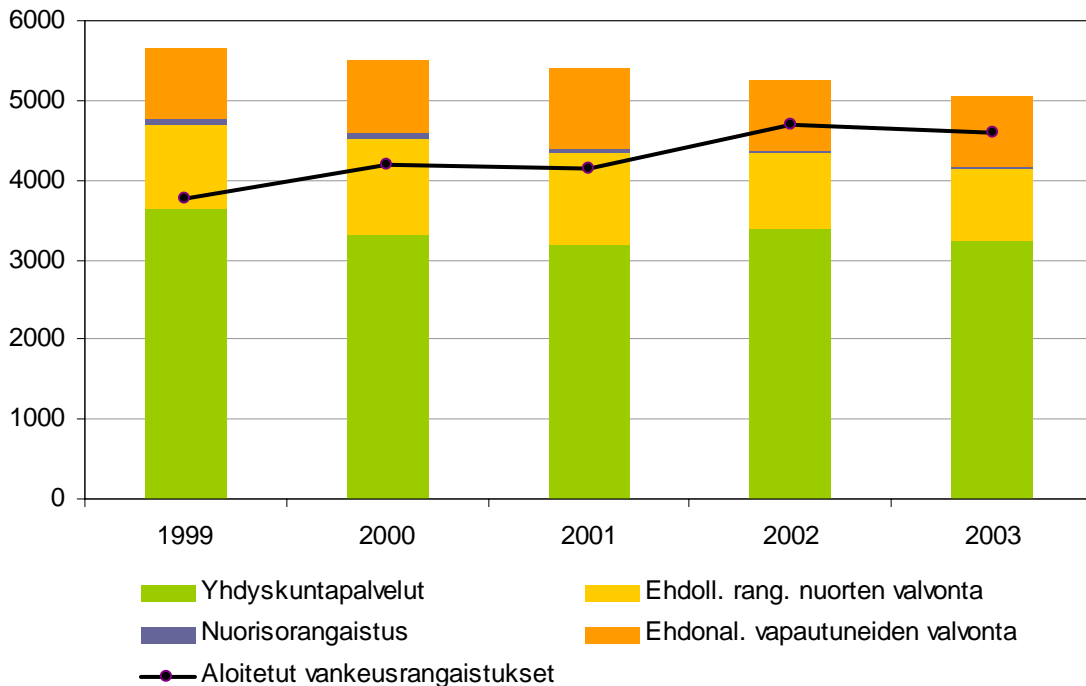
Vuoden 2003 aikana aloitettiin yhteensä 5 051 uuden yhdyskuntaseuraamuksen toimeenpano. Yhdyskuntaseuraamusasiakkaista 82 % tuli tuomioistuinprosessin kautta, vankilasta vapautuvien valvottavien osuus oli 18 %.

Vuonna 2003 oli yhdyskuntaseuraamusasiakkuuksien päivittäinen keskimäärä 4 420. Ehdollisesti rangaistuja nuoria valvottavia heistä oli 37%, yhdyskuntapalvelua suorittavia 33% ja ehdonalaisesti vapautuneita valvottavia 29%. Naisten osuus yhdyskuntaseuraamusta suorittavista on alle 10 %.

Yhdyskuntaseuraamusasiakkaista samansuuruiset noin 30 %:n ryhmät muodostavat alle 21 -vuotiaat, 21-29 -vuotiaat ja 30-49 -vuotiaat. Yli 50-vuotiaita oli vain 7 %. Alle 21-vuotiaiden osuus on vähentynyt kaksi prosenttiyksikköä edellisvuodesta.

Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden asumistilanne on pysynyt lähes samana edellisvuoteen verrattuna. Yhdyskuntaseuraamusasiakkaista työssä olevien osuus on vähentynyt ja työttömien sekä opiskelemissa olevien osuus kasvanut jonkun verran. Yhdyskuntaseuraamusta suorittavista 25% tulee pelkästään Helsingin, Espoon ja Vantaan alueilta. Yli puolet, lähes 60% yhdyskuntaseuraamusasiakkaista on pääkaupunkiseudun lisäksi alueellisista kasvukeskuksista Turun, Tampereen, Oulun ja Jyväskylän alueilta.

Kuvio 14. Aloitettuja yhdyskuntaseuraamuksia ja vankeusrangaistuksia vuosina 1999-2003

4.7 Kriminaalihuollon kehittämishankkeet

Kriminaalihuoltolaitoksen hallinnoiman **YRE - Yhteistyössä Rikoksettomaan Elämään** hankkeen tavoitteena on vuosien 2002-2005 aikana luoda seudulliseen yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja, joilla voidaan edistää seuraamuksiin tuomittujen yhteiskuntaan sitoutumista ja vähentää uusintarikollisuutta. Toiminta kohdistetaan erityisesti muutostyöskentelyyn valmiisiin nuoriin ja syrjäytymisvaarassa oleviin. Hankkeen seutukunnista työ saatiin alkuun pääkaupunkiseudulla sekä Turun, Kuopion ja Oulun seudulla. Aikaisemmin hanke on aloittanut Tampereen, Hämeenlinnan ja Lahden seudulla.

Vuonna 2001 aloitettu **Kriminaalihuollon Päihdetyön Kehittämishanke** jatkui vuoden aikana Espoon, Helsingin ja Vantaan aluetoimistojen toimialueella. Hankkeen keskeisimpänä tavoitteena on luoda hoitojatkumoa vankilassa päihdekuntoutukseen osallistuneille valvontaan vapautuville vangeille. Kehittämishankkeeseen on palkattu neljä työntekijää. Vuonna 2003 hankkeen työalueet olivat motivointi, palveluohjaus, verkostotyö, viranomaisyhteistyö ja arviointi. Vuoden aikana hankkeessa oli kaikkiaan 51 asiakasta. Uusia asiakkaita tuli 38, joista 2/3 kanssa työskentely on aloitettu vankeusaikana ja jotka ovat osallistuneet vankilassa päihdekuntoutukseen.

Vuonna 2001 Euroopan sosiaalirahaston tuella aloitettu **Youth Rise – Rikoskierre seis** –projekti jatkui Kriminaalihuoltolaitoksen Kajaanin aluetoimiston koordinoimana. Projektin tavoitteena on nuorten rikosentekijöiden ja vankilasta vapautuvien nuorten elämän kokonaisvaltainen tukeminen: koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen tukeminen, alueen toimijoiden voimavarojen yhdistäminen ja siten uusintarikollisuuden vähentäminen. Projekti kuuluu Euroopan Sosiaalirahaston rahoittamaan kansainväliseen EQUAL-yhteisöaloiteohjelmaan.

5. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ JA TIEDOTUS

5.1 Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on ollut muiden maiden kehityksen seuraaminen, hyvien kokemusten välittäminen Suomeen, Pohjoismaiseen yhteistyöhön osallistuminen sekä Baltian maiden ja Venäjän vankeinhoidon ja kriminaalihuollon kehittämiseen osallistuminen.

Kertomusvuonna pääjohtajat perustivat pohjoismaisen työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin maiden välisen mahdollisimman vertailukelpoisen uusintarikollisuustilaston tuottaminen. Työryhmän on määrä antaa raporttinsa syyskuussa 2004.

Pohjoismaiden ministerineuvosto julkaisi kertomusvuonna vankilaopetuksen merkitystä korostavan tutkimusraportin "Å lære bak murene", jonka tekemisessä suomalaiset olivat aktiivisesti mukana.

Kriminaalihuoltolaitos on jäsenenä yhdyskuntaseuraamustyön eurooppalaisessa yhteistyöjärjestössä CEP:ssä.

Euroopan neuvoston Kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun ja rankaisemisen vastaisen sopimuksen valvontakomitean (CPT) tarkastuskäynti tehtiin Suomeen syyskuussa. Vierailu oli komitean kolmas tarkastuskäynti Suomessa ja sen aikana tarkastusryhmä vieraili Lounais-Suomen vankilassa, Kuopion vankilassa ja Sukevan vankilassa.

Venäjällä yhteistyötä jatkettiin myös Suomen lähialueilla: Karjalan tasavallassa, Pietari-Leningradin alueilla ja Murmanskin alueella. Toiminta keskittyi lähialueen vankiloiden tuberkuloositilanteen kohentamiseen ja diagnosointi- ja hoitomahdollisuuksien parantamiseen. Rikosseuraamusvirasto osallistui oikeusministeriön aloittaman tuberkuloosiprojektin toteuttamiseen.

5.2 Tiedotustoiminta

Tammikuussa 2003 hyväksyttiin rikosseuraamusalan viestintäsuunnitelma, jossa linjattiin alan viestinnän tavoitteet, tehtävät ja periaatteet. Suunnitelmassa on tiivistetty rikosseuraamusalan viestinnälle viisi keskeistä tavoitetta: sisäisen viestinnän tehostaminen, alan tuntemuksen lisääminen, hallinnon avoimuus, hyvä tiedonkulku eri viranomaisten välillä sekä kriisiviestinnän parantaminen. Yhteisten linjausten pohjalta järjestettiin koulutusta ja jokainen vankila ja kriminaalihuollon aluetoimisto valmisteli oman viestintäsuunnitelman.

Verkkoviestintää tehostettiin avaamalla vuoden 2003 alussa uusi, kolmesta osasta koostuva rikosseuraamusalan verkkopalvelu osoitteissa www.rikosseuraamus.fi, www.kriminaalihuolto.fi ja www.vankeinhoito.fi. Vuoden aikana verkkopalvelun käyttäjämäärät kasvoivat yli 300%. Lisäksi vuoden aikana tehostettiin alan yhteisen intranet-palvelun sisäistä markkinointia ja ohjeistusta.

6. TALOUS JA TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

6.1 Tilinpäätöslaskelmat

6.1.1 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2003-31.12.2003		1.1.2002 -31.12.2002	
	€		€	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	12 442 716,02		11 695 576,79	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	2 078 905,66		1 768 913,68	
Muut toiminnan tuotot	<u>3 275 656,54</u>	17 797 278,22	<u>2 989 074,85</u>	16 453 565,32
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	26 107 434,91		25 663 811,49	
Varaston lisäys (-)/vähennys (+)	<u>+ 47 845,08</u>	26 059 589,83	<u>33 826,65</u>	25 697 638,14
Henkilöstökulut ja vankipalkat	114 821 056,34		111 513 492,80	
Vuokrat	24 382 026,61		23 399 446,91	
Palvelujen ostot	15 607 170,95		17 426 696,81	
Muut kulut	<u>2 873 883,24</u>	157 684 137,14	<u>2 911 986,57</u>	155 251 623,06
Valmisteveraston lisäys (-) tai vähennys (+)		+ 254 303,07		-67 101,23
Valmistus omaan käyttöön		+ 4 914 793,04		-5 815 676,86
Poistot		5 662 219,50		5 922 873,88
Sisäiset kulut		960 861,18		
TOIMINNAN KULUT		- 185 197 711,54		- 180 989 357,02
JÄÄMÄ I		- 167 400 433,32		-164 535 791,70
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	5 237,55		2 989,99	
Rahoituskulut	<u>- 4 953,46</u>	284,09	<u>-1 590,34</u>	1 399,65
SATUNNAISET TUOTOT JA -KULUT				
Satunnaiset tuotot	45 254,37		2 872,20	
Satunnaiset kulut	<u>- 12 214,98</u>	33 039,39	<u>-12 369,10</u>	-9 496,90
JÄÄMÄ II		- 167 367 109,84		-164 543 888,95
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA -KULUT				
Tuotot				
Käyttötalouden tuotot elinkeinoelämästä	42 963,80		35 298,94	35 298,94
Kulut				
Käyttötal.kulut voittoa tavoitt.yheisöille.			-80 732,00	
Käyttötal.kulut kotital.(vankien avustukset)	<u>- 31 101,12</u>	11 862,68	<u>-32 583,52</u>	-113 315,52
JÄÄMÄ III		- 167 355 247,16		-164 621 905,53
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	1 979 667,11		1 946 228,60	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>- 12 709 345,22</u>	- 10 729 678,11	<u>-12 574 811,21</u>	-10 628 582,61
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>- 178 084 925,27</u>		<u>175 250 488,14</u>

6.1.2 Tase

	31.12.2003		31.12.2002	
	€		€	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISSUUS				
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		405 006,00		
KANSALLISOMAISSUUS YHTEENSÄ		405 006,00		
KÄYTTÖMAISSUUS JA MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	352 080,00		203 546,00	
Muut pitkävaikutteiset menot	114 543,00	466 623,00	245 896,00	449 442,00
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	539 028,00		556 243,00	
Rakennelmat	33 014,00		29 787,00	
Rakenteet	756 952,00		768 610,00	
Koneet ja laitteet	9 300 582,00		9 435 457,00	
Kalusteet	236 700,00		256 089,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 903 494,13	13 127 697,70	2 236 333,56	13 282 519,56
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkävaikut.sij				
Käyttöomaisuusarvopaperit	57 056,00	57 056,00	53 809,00	53 809,00
KÄYTTÖM.JA MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT YHT	13 293 449,13	13 785 770,56		
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	2 148 448,95		2 128 723,81	
Keskeneräiset tuotteet	876 805,95		784 315,49	
Valmiit tuotteet/Tavarat	2 844 976,84	5 870 231,74	2 655 044,29	5 568 083,59
Pitkäaikaiset saamiset				
Muut pitkäaikaiset saamiset	868,78	868,78	417,28	417,28
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	1 152 278,07		954 612,18	
Siirtosaamiset	1 017 423,30		428 212,00	
Muut lyhytaikaiset saamiset	7 651,79		7 055,49	
Ennakkomaksut	1 778,40	2 179 131,56	1 661,67	1 391 541,34
Rahoitusomaisuus				
Kassatilit (käteisvarat)	78 194,31		76 513,97	
Tiliviraston menotilit	186,02			
Muut rahat ja pankkisaamiset	11 764,27	90 144,60	28 710,04	105 224,01
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ	8 140 376,68		7 065 266,22	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>21 838 831,81</u>		<u>20 851 036,78</u>	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	269 413 004,89		269 413 004,89	
Edellisten tilik. pääoman muutos	-272 297 557,05		-267 092 515,52	
Pääoman siirrot	178 673 298,51		170 045 446,61	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-178 084 925,27	2 296 178,92	-175 250 488,14	-2 884 552,16
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 296 178,92		-2 884 552,16	
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN				
Muut pitkäaikaiset velat	142,60	142,60		
LYHYTAIKAINEN				
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	434 924,35		437 895,59	
Ostovelat	4 690 006,89		4 801 486,71	
Tilivirastojen väliset tilitykset	2 454 865,30		2 162 847,56	
Edelleen tilittävät erät	3 151 409,19		3 428 449,29	
Siirtovelat	13 399 202,70		12 892 890,61	
Muut lyhytaikaiset velat	4 459,70	24 134 868,13	12 019,18	23 735 588,94
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	24 135 010,73		23 735 588,94	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>21 838 831,81</u>		<u>20 851 036,78</u>	

6.1.3 Talousarvion toteutumalaskelma

	Edell. tilinpäätös 31.12.2002	Talousarvio 2003	Tilinpäätös 31.12.2003	Vertailu talousarvio/tilinp
TULOARVIOTILIT				
11.04.01 Arvonlisäverotuotot	-1 917 466,81		- 1 964 667,00	- 1 964 667,00
11.04.01 Arvonlisäverotuotot				
12.25.50 Vankeinhoitolaitoksen tulot	-9 864 625,95	- 10 000 000,00	- 10 248 481,22	- 10 248 481,22
12.39.04 Menoräst. ja smr.peruutukset	-5 993,96		- 6 985,22	- 6 985,22
12.39.10 Muut sekalaiset tulot	-2 569,27		- 2 359,17	- 2 359,17
12.39.50 Nettotulot osakemyynnistä	-527,16		- 44 000,00	- 44 000,00
13.03.01 Osinkotulot	-780,00		- 4 115,69	- 4 115,69
TULOARVIOTILIT YHTEENSÄ	-11 791 963,15	- 10 000 000,00	12 270 608,30	12 270 608,30
MENOARVIOTILIT				
24.50.66 Yhteistyö KIE + IVY-maiden kanssa	65 000,00	32 000,00	32 000,00	0,00
25.01.19 Arvonlisäveromenot OM			12 686 817,87	12 686 817,87
25.01.19 Arvonlisäveromenot OM			12 686 817,87	12 686 817,87
25.50.21.1 Toimintamenot	166 580 000,00	167 315 037,00	167 315 037,00	0,00
25.50.21.2 Työtoiminnan liiketal. suoritteiden hintojen alentaminen		4 728 342,00	4 728 342,00	0,00
25.50.21.3 Palvelussuhdeasuntojen liike- taloudell.määr.vuokrien alentaminen		1 596 621,00	1 596 621,00	0,00
25.50.21 Toimintamenot	166 580 000,00	173 640 000,00	173 640 000,00	0,00
25.50.74 Avolaitostyöt				
25.50.74.01 Avolaitostyöt	4 963 892,00	4 150 000,00	4 150 000,00	0,00
25.50.74.02 Kunnan omist.kultt.hist.työt	686 108,00	1 300 000,00	1 300 000,00	0,00
25.50.74 Avolaitostyöt	5 650 000,00	5 450 000,00	5 450 000,00	0,00
27.10.21.1.5 PLM:n muut toimintamenot		89 000,00	89 000,00	0,00
27.10.21.1.5 PLM:n muut toimintamenot		89 000,00	89 000,00	0,00
28.01.19 Arvonlisäveromenot VM			613,00	613,00
28.01.19 Arvonlisäveromenot VM			613,00	613,00
28.80.24 Vel-perust.ja varh.kuntout	74 485,61	6 400,00	6 400,00	0,00
28.80.24 Vel-perust.ja varh.kuntout	74 485,61	6 400,00	6 400,00	0,00
28.81.23. Arvonlisäveromenot				
28.81.23.05 Arvonlisäveromenot OM	12 558 631,95			
28.81.23.08 Arvonlisäveromenot VM	1 196,22			
28.81.23 Arvonlisäveromenot	12 559 828,17			
28.81.24.2 Arvonlisäveromenot/KIE	2 397,88		1 403,46	1 403,46
28.81.24.2 Arvonlisäveromenot/KIE	2 397,88		1 403,46	1 403,46
29.01.19 Arvonlisäveromenot/OPM			1,71	1,71
29.01.19 Arvonlisäveromenot/OPM			1,71	1,71
29.69.25 Aikuiskoulutuksen kehittäm/OPM		6 000,00	6 000,00	0,00
29.69.25 Aikuiskoulutuksen kehittämOPM		6 000,00	6 000,00	0,00
34.06.02.1 Palkkaukset	757 564,37		886 584,37	886 584,37
34.06.02.2 Muut menot			1 240,00	1 240,00
34.06.02 Palkk.perust.työllistämistuki	757 564,37		887 824,37	887 824,37
MENOARVIOTILIT YHTEENSÄ	185 689 276,03		192 800 060,41	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	- 173 897 312,88		- 180 529 452,11	

6.2 Tilinpäätöksen liitteenä annettavat tiedot

RIKOSSEURAAMUSVIRASTO

(TV
151)

Liite 1

Liite 1. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista (TaA 66 g § 4 mom.)

RIKOSSEURAAMUSVIRASTON POISTOSUUNNITELMA

Poistomenetelmänä käytetään tasapoistoa. Romuarvo on nolla. Poistojen tekeminen aloitetaan hankinta-
vuonna hankintapäivästä. Hankintavuoden poistot tehdään koko vuodelta.

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Vuotui- nen poisto- %	Poisto-aika	Jäännös- arvo %
AINEETTOMET HYÖDYKKEET				
112 Aineettomat oikeudet				
1120 Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	33,33	3 vuotta	0
1123 Liittymismaksut			3 tai 5 vuotta	
114 Muut pitkävaikutteiset menot				
1140 Atk-ohjelmat (itse valmistetut)	tasapoisto	33,33	3 vuotta	0
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
122 Rakennukset				
Kangas- ja muovihallit	tasapoisto	10	10 vuotta	0
Kevytrakenteist, lyhytaikaiseen käyttöön tarkoitettut varastot, Puiset, kosteat tilat, Puiset, lyhytaikaiseen käyttöön tarkoitettut ja hyväksytyt asuntolat, koulut ja myymälärakennukset, parakkirakenn. tai vast., jotka on pystytetty kiinteälle perustukselle		5	20 vuotta	
Kivirakennukset, joissa käsitellään runsaasti syövyttäviä aineita tai joissa on huonosti ilmastoidut, kosteat tilat, Puiset eläinsuojat ja saunarakennukset		3,33	30 vuotta	
Sekarakenteiset rakennukset, joissa on hyvin ilmastoidut, kosteat tilat. Kevytrakenteiset varastorakennukset. Puiset aidat, ladot-auto- ja kalustosuojat. Puiset Puimalat ja vastaavat.		2,5	40 vuotta	
Kiviset korjaamot, eläinsuojat, meijerit ja vastaavat. Puiset huvilat ja vastaavat. Omakotitalot.		2	50 vuotta	
Kiviset autosuojat ja liikerakennukset. Puiset asuin- ja toimistorakennukset. Puiset koulu-, hotelli- ja majoitusrakennukset. Puiset yhdistystalot.		1,67	60 vuotta	
Kiviset asuin- ja toimistorakennukset. Kiviset koulu- ja sairaalarakennukset. Kiviset hoitolaitokset, virastotalot ja vastaavat. Kiviset hotellirakennukset ja vastaavat.		1,25	80 vuotta	
Rakennuksiin kiinteästi liittyvät järjestelmät ja rakenteet			5 vuotta	

123	Rakennelmat				
1230	Rakennelmat	tasapoisto	10	10 vuotta	0
1241	Tierakenteet		10	10 vuotta	0
124	Rakenteet				
	Muut rakenteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
125-126	Koneet ja laitteet				
1250	Autot	tasapoisto	14,28	7 vuotta	0
1251	Laivat ja muut vesikuljetusvälineet		14,28	7 vuotta	0
1253	Raskaat työkoneet				
1254	Kevyet työkoneet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
1255	Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1256	Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1257	Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1258	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
1259	Laboratoriolaitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
	- raskaat koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
	- kevyet koneet ja laitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1269	Muut koneet ja laitteet				0
	- raskaat koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10 vuotta	
	- kevyet koneet ja laitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
127	Kalusteet				0
1270	Toimistokalusteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
1279	Muut kalusteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
130					
	Käyttöomaisuusarvopaperit			Ei poistoaikaa	

Tiliviraston vuonna 2002 vahvistettu poistosuunnitelma ei ole muuttunut varanhoitovuoden aikana.

**Rikosseuraamusvirasto
(TV 151)**

**Liite 2: Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat
(TaA 66 h §:n 1 mom. 1 kohta).**

Liitteessä esitetään varainhoitovuodelle kuluksi kirjatut menot. Palkkakulujen lisäksi ilmoitetaan luontoisetujen yhteenlaskettu raha-arvo. Vallitsevan käytännön mukaan luontoisetujen arvoina käytetään verotusarvoja.

Henkilöstökulut ja luontoisedut 1.1.-31.12.2003

	€
Palkat ja palkkiot	85 971 760,26
Luontoisedut	46 269,32
Eläkekulut	16 011 473,25
Muut henkilöstösivukulut	6 513 441,26
Yhteensä €	<u>108 542 944,09</u>

Lomapalkkavelat	1.1.2003	31.12.2003	Muutos
	€	€	€
Lomapalkkavelka	9 259 941,60	10 421 009,59	1 161 067,99
Henkilösivukuluvelka	3 486 196,13	2 827 159,44	-659 036,69
Lomapalkkavelat yhteensä €	<u>12 746 137,73</u>	<u>13 248 169,03</u>	<u>502 031,30</u>

Vankipalkat sekä vankien sosiaaliturvamaksut

	1.1.-31.12.2003	1.1.-31.12.2002
	€	€
Vankipalkat	3 255 981,90	3 292 082,14
Vankien toimintarahat	450 467,64	442 364,78
Vankien työ- ja käyttörahat	2 396 146,09	2 310 658,92
Vankien sosiaaliturvamaksut	<u>221 785,94</u>	<u>224 920,52</u>
Yhteensä €	<u>6 324 381,57</u>	<u>6 270 026,36</u>

Tilivirasto on kirjannut tililajille 410 yhteensä 92 074 355,89 euroa sekä tililajille 411 yhteensä 22 746 700,45 euroa. Tililajille 411 on kirjattu vuonna 2003. Valtiokonttorilta saatu vuoden 2002 eläkemaksujen palautus 1.177.295,00 €. Palkat ja palkkiot sisältävät palkkiota 827 901,93 €. Tulospalkkioita ei ole maksettu vuonna 2003.

Rikosseuraamusvirasto (TV 151)

Liite 3: Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset

(TaA 66 g § 4 mom. sekä TaA 66 h §:n 1 mom 2 kohta)

	Hankintameno 1.1.2003	Lisäykset	Vähennykset	Hankintameno 31.12.2003	Kertyneet poistot 1.1.2003	Vähennysten kertyneet poistot	Tilikauden suun- nitelman mukai- set poistot	Suunnitel- masta poik- keavat poistot	Kertyneet poistot 31.12.2003	Kirjanpitoar- vo 31.12.2003
Kansallisomaisuus										
Rakennukset	496 972,83	23 710,90	-5 352,11	515 331,62	-496 972,83			-18 358,79	-515 331,62	0,00
Keskeneräinen kansallisomaisuus		1 947 924,14	-1 542 918,14	405 006,00						405 006,00
Kansallisomaisuus yhteensä	496 972,83	1 971 635,04	-1 548 270,25	920 337,62	-496 972,83			-18 358,79	-515 331,62	405 006,00
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaik. sijoitukset										
Aineettomat hyödykkeet										
Aineettomat hyödykkeet	1 477 870,54	268 530,00		1 746 400,54	-1 028 428,54		-251 349,00		-1 279 777,54	466 623,00
Aineelliset hyödykkeet										
Rakennukset ja rakenteet	6 661 729,50	2 968 252,71	-90 359,00	9 539 623,21	-5 307 089,50		-113 213,00	-2 790 326,71	-8 210 629,21	1 328 994,00
Koneet ja kalusteet	20 100 296,18	2 375 538,00	-99 685,00	22 376 149,18	-10 408 750,18	58 855,00	-2 479 770,00	-9 202,00	-12 838 867,18	9 537 282,00
Keskeneräinen aineellinen käyttö- omaisuus	2 217 929,17	589 946,15	-904 381,19	1 903 494,13						1 903 494,13
Käyttöomaisuusarvopaperit										
Käyttöomaisuusarvopaperit	53 809,00	18 540,00	-15 293,00	57 056,00						57 056,00
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaik. sij. yht.	30 511 634,39	6 220 806,86	-1 109 718,19	35 622 723,06	-16 744 268,22	58 855,00	-2 844 332,00	-2 799 528,71	-22 329 273,93	13 293 449,13
Yhteensä	31 008 607,22	8 192 441,90	-2 657 988,44	36 543 060,68	-17 241 241,05	58 855,00	-2 844 332,00	-2 817 887,50	-22 844 605,55	13 698 455,13

Rikosseuraamusvirasto (TV 151)

Liite 4: Arvonkorotukset (TaA 66 h §:n 1 mom. 2 kohta).

Tilivirasto ei ole tehnyt arvonkorotuksia varainhoitovuonna 2003.

Liite 5: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltyinä (TaA 66 h §:n 1 mom. 3. kohta)

Tilivirastolla ei ole ollut tilikaudella liitteessä mainittuja kirjauksia eikä tapahtumia.

Liite 6: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä (TaA 66 h §:n 1 mom. 4. kohta)

Muut vastuusitoumukset eriteltyinä (€)

Sitoumus	Sitoumukset edellisen tilikau- den tilinpäätöks	Muutos tilikau- den aikana	Sitoumukset 31.12.2003
Vapon turvekenttien Metsityssitoumus	445 500,00	49 500,00	396 000,00
Vahingonkorvaus eläinlääkäri Marja- Riitta Mäkelälle			218 644,00
Muut vastuusit.yhteensä	445 000,00	49 500,00	614 644,00

Tiliviraston leasing sopimuksista syntyneet vastuusitoumukset

Sitoumus	Tulevana tilikau- tena maksettavat	Myöhemmin maksettavat	Sitoumukset yhteensä
Leasingvastuut			
atk-laitteet	155 669,62	253 466,68	409 136,30
autot	42 363,22	99 957,90	142 321,12
jätepuristimet	5 430,00	19 000,00	24 430,00
kopiokoneet	134 202,99	217 590,32	351 793,31
puhelimet	6 378,00	6 696,50	13 074,50
silppurit	589,36	1 424,27	2 013,63
traktorit	4 969,69	14 494,94	19 464,63
trukit	7 296,14	21 829,57	29 125,71
Leasingvastuut yhteensä	356 899,02	634 460,18	991 359,20

Vastuusitoumukset toisen tiliviraston puolesta **0**
Muut vastuusitoumukset ja taloudelliset vastuut **0**
Tiliviraston leasing sopimukset ovat voimassa keskimäärin neljä/viisi vuotta.

Liite 7: Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi (TaA 66 h §:n 1 mom. 5. Kohta)

Tilivirastolla ei ole ulkomaanrahan määräisiä velkoja.

Liite 8: Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilajiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit (TaA 66 h §:n 1 mom. 6 kohta).

	Omistusosuus	kp Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo yht.€	5090 Osingot yht. €
1301 Muut osakkeet				
Elix Oil Oy, Somero		12	2 018,00	
Pirkanmaan Luomutuottajat Oy		1	168,00	
Loimaan Seudun Puhelin Oy***)		10		520,00
Pohjois-Hämeen Puhelin Oy A sarja		120	3 496,00	
Pohjois-Hämeen Puhelin Oy B sarja				
Vaasan Läänin Puhelin Oy		11	<u>4 807,00</u>	
Muut osakkeet yhteensä €			10 489,00	
1303 Muut osuudet				
Kymen Puhelin Oy		4	1 097,00	
Lihakunta OK, osuustodistur		36	1 019,00	1.069,17
Lihakunta OK, osuustodistur		474	1 550,00	186,55
Osuuskunta Jalostuspalvelu		1	200,00	
Osuuskunta Pohjolan Maito		469	16 486,00	1 313,33
Auria Turun Puhelin Oy		2	168,00	
Vaasan Puhelin Oy		4	2 119,00	
Kuopion Puhelin		2	614,00	66,00
Kokkolan Puhelin Oy		3	1 588,00	
Tikka Communications Oy		6	2 967,00	240,00
Mikkelin Puhelin Oy		4	2 357,00	80,00
Lohjan Puhelin Oy		3	2 307,00	150,00
Kajaanin Puhelinosuuskunta		3	1 524,00	
Savonlinnan Puhelinyhdistys		3	1 766,00	60,00
Forssan Seudun Puhelin Oy		2	561,00	100,00
Mikkelin Puhelin Oy		7	3 416,00	
Kuopion Puhelin Oyj		9	3 636,00	297,00
Joensuun seudun Puhelin		18	3 024,00	
OK Sataluomu, osuustodistus		1	168,00	33,64
Muut osuudet yhteensä €			46 567,00	
Arvopaperit yhteensä €			57 056,00	4 115,69

***) Loimaan Seudun Puhelin myyty TeliaSoneralle VM:n kirjeen 22.10.2003 nro VM 7/19/2003 mukaisesti. Tiliviraston on saanut osingot vuonna 2003.

Liite 9: Viraston ja laitoksen hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen

(TaA 66 h §:n 1 mom. 7. Kohta).

Tilivirastolla ei ole taseeseen merkitsemättä jäänyttä kansallisomaisuutta.

Liite 10: Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä talousarvioasetuksen 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla (TaA 66 h §:n 1 mom. 8. kohta)

Muiden kuin tuotannontekijän hankinnasta aiheutuneiden menojen ja suoritteiden myynnistä saatavien tulojen kirjaamisperusteet talousarviokirjanpidossa

Talousarviokirjanpidon tili	Varainhoito vuoden aikana noudattu	Tulo/menolaji	Talousarvion mukainen kirjaus peruste
Menoarviotilit 25.50.21.1	maksuperuste	lakisääteiset valtion velat loma-ajan palkat	maksuperuste

Liite 11. Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista (TaA 66 h §:n 2 mom.).

Siirrettyjen määrärahojen momentti	alkusaldo	kertymä vuoden aikana	loppusaldo 31.12.2003
402.24.50.66	43 916,05	43 916,05	0,00
402.25.50.21	4 595 019,27	4 595 019,27	0,00
402.25.50.74.1	438 846,83	345 296,16	93 550,67
402.25.50.74.2	86 015,93	86 015,93	0,00
402.28.80.24	44 119,31	44 119,31	0,00
403.24.50.66		23 784,36	23 784,36
403.25.50.21.1		5 382 326,57	5 382 326,57
403.25.50.74.1		79 785,33	79 785,33
403.25.50.74.2		695 130,89	695 130,89
403.27.10.21.1		12 806,24	12 806,24
Siirretyt määrärahat yhteensä	5 207 917,39	11 308 200,11	6 287 384,06

Liite 12: Talousarviossa myönnettyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuneet menot (TaA 66 §:n 2 mom.)

Tilivirastolla ei ole ollut varainhoitovuonna 2003 liitteessä mainittuja tapahtumia.

Liite 13: Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma (TaA 66 h §:n 3 mom.).

1. KULUJÄÄMÄ	- 178 084 925,27
2. KIRJAUKSET, JOTKA OVAT MUKANA TUOTTO-/KULUJÄÄMÄSSÄ, MUTTA EIVÄT TALOUSARVION YLI-/ALIJÄÄMÄSSÄ	
Tuotto-/kulukirjaukset, joita ei kirjata talousarviokirjanpitoon lainkaan	975 037,01
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tililuokassa talousarvioon kirjaamista odottavien erien tilille	- 3 600,00
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tililuokassa siirrettyjen määrärahojen tilille	- 1 966 121,01
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	5 707,94
3. KIRJAUKSET, JOTKA EIVÄT OLE MUKANA TUOTTO-/KULUJÄÄMÄSSÄ MUTTA OVAT MUKANA TALOUSARVION YLI-/ALIJÄÄMÄSSÄ	
Tasetilikirjaukset, jotka kirjataan myös talousarviotulona tai –menona	- 1 455 550,78
4. LASKELMA YHTEENSÄ	- 180 529 452,11
5. TALOUSARVION YLI-/ALIJÄÄMÄ	- 180 529 452,11
6. ERO	0,00

Liite 14: Oman pääoman muutokset
(TaA 66 h §:n 1 mom.9 kohta, VK:n määräys Tilinpäätöksen liitteet 23/03/01)

OMA PÄÄOMA	2003	2002
	€	€
Valtion pääoma 1.1.1998	269 413 004,89	269 413 004,89
Edellisten tilikausien pääoman muutos 1.1.		
Tilinavaussiirto (Tilikauden kulujäämä)	175 250 488,14	-154 532 091,42
Tilinavaussiirto (Pääoman siirrot)	178 673 298,51	-175 250 488,14
Edellisten tilikausien pääoman muutos 31.12.	272 297 557,05	-267 092 515,52
Pääoman siirrot 1.1.	-170 045 446,61	119 576 931,20
Tilinavaussiirto	-170 045 446,61	-119 576 931,19
Siirrot valtion yleiseltä maksuliikemenotililtä	- 196 509 245,95	-191 274 180,05
Siirrot valtion yleiselle maksuliiketulotilille	16 202 401,98	15 056 086,70
Siirrot läheteiden tililtä	0,00	-10 624,19
Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot	1 633 545,46	6 183 270,93
Pääoman siirrot 31.12.	- 178 673 298,51	-170 045 446,61
Tilikauden kulujäämä 1.1.	-175 250 488,14	-154 532 091,43
Tilinavaussiirto	- 175 250 488,14	154 532 091,43
Tilikauden kulujäämän siirto taseeseen	-178 084 925,27	-175 250 488,14
Tilikauden kulujäämä 31.12.	-178 084 925,27	-175 250 488,14
Valtion pääoma yhteensä 31.12.	- 2 296 178,92	-2 884 552,16

Liite 15: Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus
(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Rahoituslähde	Saldo 1.1.2003	Kertynyt varainhoitovuonna	Käyttö varainhoitovuonna	Saldo 31.12.2003
			Käytetty menoihin	Tuloutettu
PN, Norja	5 707,94		5 707,94 €	0,00

Käyttötarkoitus: Norjan Bok-projektiin.

Liite 16: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
(TaA 66 h §:n mom.9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Tilivirastolla ei ole ollut tilikaudella taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 17: Taseeseen sisältyvät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset

(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Konnunsuon vankilan maksupisteellä on hallinnoitavana taseeseen sisältyvä vankien stipendirahaston varat. Rahasto perustettiin vuonna 1993 vankilan 75-vuotisjuhlien yhteydessä. Tilinpäätöksessä 31.12.2003 tilillä oli varoja Etelä-Karjalan OP:ssa Joutsenossa 148,81 euroa.

Liite 18: Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut

(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Tilivirastolla ei ole arviomäärärahoja eikä niiden ylityksiä.

Liite 19: Muut oikeiden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät mahdolliset liitteet (TaA 66 §:n 1 mom.).

Oikeiden ja riittävien tietojen varmistamiseksi sekä olennaisuuden periaatteita noudattaen tilivirasto esittää vielä seuraavat lisätiedot:

- organisaatiouudistuksen 1.8.2001 jälkeen tilivirastoon kuuluu Rikosseuraamusvirasto, Kriminaalihuoltolaitos, vankeinhoitolaitos ja Vankeinhoidon koulutuskeskus. Maksupisteitä on yhteensä 19
- edellistä varainhoitovuotta koskevat tiedot ovat vertailukelpoisia päättyneen tilikauden tietojen kanssa.
- tilinpäätöstä laadittaessa arvostusperiaatteet ja -menetelmät eivät ole muuttuneet
- tuotto- ja kululaskelman sekä taseen esittämistapaa ei ole muutettu eikä varainhoitovuodelta esitettäviin tietoihin ole tehty olennaisia oikaisuja
- menomomentin käyttö pääryhmyyksestä poikkeavaan käyttötarkoitukseen: Nettobudjetoituun vankilaan on käytetty tuotannon rakennusinvestointiin vuonna 2002 132.028,00 € ja vuonna 2003 7 884,99 €. yhteensä 139 912,99 €. Rakentaminen on vielä kesken. Rakentamiseen on käytetty toimintamenomomenttia
- lisäksi tilivirasto ilmoittaa, että vankeinhoitolaitokselle on kertynyt vankiloiden valvontahenkilöstölle maksamattomia ylityö- ja tasoitusvapaatunteja 31.12.2003 mennessä keskituntiansiolla laskettuna sosiaalikuluihin yhteensä 406.882,00 euroa

tiliviraston työnantajan eläkevakuutusmaksu vuodelta 2003 on ollut ylijäämäinen varovaisen arvion mukaan 700 000 euroa.

6.3 Tilinpäätöslaskelmien tarkastelu

Rikosseuraamusviraston edellistä varainhoitovuotta koskevat tiedot ovat organisaatio-uudistuksen jälkeen ensimmäisen kerran vertailukelpoisia päättyneen tilikauden tietojen kanssa. Tilivirastoon kuuluu Rikosseuraamusvirasto keskushallintona, Kriminaalihuoltolaitos, Vankeinhoitolaitos ja Vankeinhoidon koulutuskeskus.

6.3.1 Tuotto- ja kululaskelma

Tiliviraston tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen.

TUOTOT

Toiminnan tuotot olivat 17,8 milj. € (16,5 milj. €) kasvua oli 1,3 milj. € eli 8% edellisvuodesta. Kasvu johtui lähinnä kanttiin myyntitulojen, maksullisen toiminnan, vuokratulojen sekä EUTukien kasvusta vuonna 2003.

KULUT

Toiminnan kulut kertomusvuonna olivat yhteensä 185,2 milj. € eli 4,2 milj. € 2,3 % suuremmat kuin vuonna 2002. Niissä merkittävin erä, henkilöstökulut, kasvoivat 3,3 milj. €. Henkilöstökuluihin sisältyvät myös vankipalkat.

Tiliviraston henkilökunnan keskimääräinen luku 31.12.2003 oli 3250 (3137) henkilöä.

Tilikauden ostojen lisäys oli 0,4 milj. €. Tässä kulujen ryhmässä euromääräisesti eniten kasvoivat kanttiiniostot 0,3 milj. €.

Vuokramenojen kasvu 1,0 milj. € johtuu pääosin Senaatti-kiinteistölle maksetuista vankeinhoitolaitoksen maanvuokrista ja toimitilojen (vankilakiinteistöjen) sekä palvelussuhdeasuntojen vuokrakuluista.

Palvelujen ostot vähenivät 1,8 milj. € eli 10,5 % edelliseen vuoteen verrattuna johtuen pääosin muiden rakentamispalvelujen ja tietoliikennepalvelujen sekä atk:n käyttöpalvelujen vähenemisestä, jotka ovat siirtyneet tuotto-kululaskelman sisäiset kulut ryhmään, toiselle tilivirastolle maksetut kulut (OM:lle).

Valmisteverastojen muutos johtuu vaihto-omaisuuden aineiden ja tarvikkeiden sekä itse valmistettujen valmiiden tuotteiden varastojen kasvusta.

Valmistus omaan käyttöön sisältää tiliviraston omaan käyttöön valmistamansa tai valmistuttamansa rakennusten ja muun käyttöomaisuuden hankintamenot sekä tiliviraston valmistamien mutta toisille tilivirastoille luovutettujen rakennusten hankintamenot. Erä sisältää myös valtion ulkopuolelle luovutettujen rakennusten hankintamenoja. Valmistus omaan käyttöön väheni edellisestä vuodesta 901.000 euroa. Vähennys johtui pääosin rakentamispalvelujen ja työsiirtolatoiminnan supistumisesta vuonna 2003.

Suunnitelman mukaiset poistot ja suunnitelmasta poikkeavat poistot olivat yhteensä 261.000 € pienemmät kuin edellisenä vuonna. Suunnitelmasta poikkeavat poistot aiheutuivat pääosin budjettitalouden ulkopuolelle luovutetuista työsiirtolaitoina toteutetuista rakennushankkeista (Ilmailulaitos, Haminan ja Hämeenlinnan kaupungit sekä Merikeskus Turku).

Sisäiset kulut ovat uusi ryhmä. Tämän ryhmän kulut sisältävät oikeusministeriön tietotekniikkakeskukselle suoritettut maksut 961.000 €. Nämä kulut sisältyivät aikaisempina vuosina Palvelujen ostot ryhmän kuluihin.

Rahoitustuotoissa ja –kuluissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

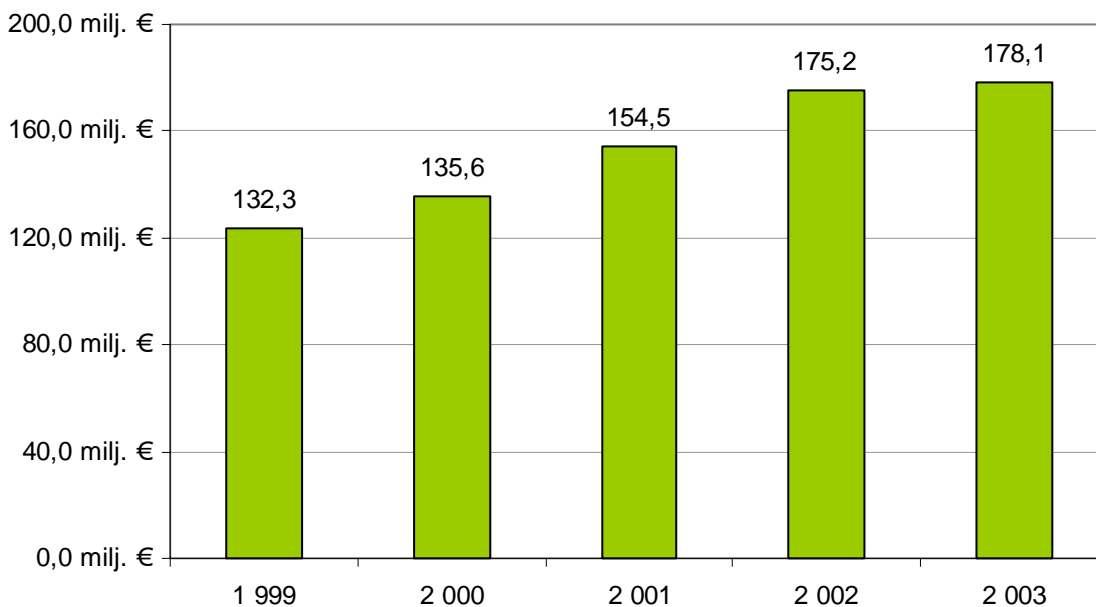
Satunnaisten tuottojen ja kulujen ryhmän satunnaisten tuottojen kasvu johtui saatujen va-
kuutuskorvausten kasvusta.

Siirtotalouden tuottojen ja kulujen ryhmän tuottojen kasvu johtui käyttötalouden tuottojen
kasvusta elinkeinoelämältä.

Perityt arvonlisäverotulot olivat n. 33.000 € eli 1,7 % suuremmat kuin edellisenä vuonna
johtuen myyntitulojen kasvusta. Suoritetut arvonlisäverot olivat 134.000 € eli 1,06 % suu-
remmat kuin edellisenä vuonna johtuen kanttiiniostojen kasvusta. sekä sisäisistä arvon-
lisäverokuluista.

Tilikauden kulujäämä oli kertomusvuonna 178,1 milj. € edellisen vuoden kulujäämän oltua
175,2 milj. €. Kulujäämä lisääntyi edellisestä vuodesta 2,9 milj. € eli 1,7 %.

Kuvio 15. Varainhoitovuoden kulujäämän kertymät milj. €

6.3.2 Tase

Rikosseuraamusviraston tase on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Taseen
loppusumma oli 21,8 milj. € (20,8 milj. €). Taseen loppusumma kasvoi 4,7 %.

VASTAAVAA

Tilivirastolla ei ole enää omaa kansallisuusomaisuutta. Se siirtyi kiinteistövarallisuuden siirrossa
Senaatti-kiinteistölle 1.1.2002. Kansallisuusomaisuuteen on kirjattu keskeneräinen kansalliso-
maisuus Haminan työsiirtolakohteissa. Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot oli-
vat 492.000 € pienemmät kuin vuonna 2002, mikä johtuu pääosin tiliviraston aineellisten
hyödykkeiden vuosipoistoista vuonna 2003.

Vaihto-omaisuuden aine- ja tarvikevarastot, keskeneräisten tuotteiden, valmiiden tuotteiden
ja tavaroiden varastot kasvoivat 5,4 %.

Lyhytaikaiset saamiset olivat 2,2 milj. € eli 788.000 € suuremmat kuin vuonna 2002. Tämä
johtuu mm. myynti- ja siirtosaamisten 787.000 €:n eli 57 %:n kasvusta. Käteisvarojen määrä

kasvoi 2,2 %. Talletettujen vieraiden varojen 59 %:n vähennys johtui työ- ja takuuajakaisten vakuuksien luovuttamisesta urakoitsijoille.

VASTATTAVAA

Oman pääoman kokonaisarvo väheni 588.000 € eli 20 % edellisvuodesta. Edellisten tilikausien pääoman muutos sisältää edellisen tilikauden kumulatiivisen tuotto- ja kulu- jäämän sekä kumulatiiviset pääoman muutokset. Pääoman siirrot sisältää tilikauden siirrot valtion yleisiltä maksuliiketeileiltä ja tilivirastojen väliset hallinnan siirrot.

Lyhytaikainen vieras pääoma oli yhteensä 399.000 € eli 1,6 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Kasvu johtuu pääosin siirtovelkojen lähinnä lomapalkkavelkojen 4 %:n kasvusta sekä muiden lyhytaikaisten velkojen vähenemisestä.

Tilivirastojen välisiin tilityksiin sisältyvät maksamattomat joulukuun palkkauksista pidätetyt ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksut sekä tapaturmamaksut ja edelleen tilitettäviin eriin maksamattomat joulukuun työnantajan ja työntekijän eläkemaksut, syysjoulukuun työttömyysvakuutusmaksut sekä suoriteperusteisesti kirjatut maksamattomat joulukuun palkat.

6.3.3 Talousarvion toteutumalaskelma

TALOUSARVIOTILI

		Määräraha tai tuloarvio		Käytettävissä	Kertynyt tai käytetty	Siirretty seu- raav. vuod.	Vertailu talo- usarvioon
Bruttotulot		Varainhoito- vuodelta	Edellisiltä vuosilta				
11.04.01	Arvonlisäverotuotot				1 964 667,00		-1 964 667,00
12.25.50	Vankeinhoitolaitoksen tulot	10 000 000,00			10 248 481,22		248 481,22
12.39.04	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset				6 985,22		-6 985,22
12.39.10	Muut sekalaiset tulot				2 359,17		-2 359,17
12.39.50	Nettotulot osakemyynnistä				44 000,00		44 000,00
13.03.01	Osinkotulot				4 115,69		4 115,69
Bruttotulot yhteensä		10 000 000,00			12 270 608,30		2 270 608,30
Bruttomenot							
25.01.19	Arvonlisäveromenot /OM (a)				12 686 818,17		12 686 818,17
24.50.66	Yhteistyö KIE+IVY-maat (smr 3 v)	32 000,00	43 916,166	75 916,16	52 131,80	23 784,36	0,00
25.50.74.01	Avolaitostyöt (smr 3 v)	4 150 000,00	438 846,83	4 588 846,83	4 415 510,83	173 336,00	0,00
25.50.74.02	Kunnan omist.kultt.hist.työt (smr 3 v)	1 300 000,00	86 015,93	1 386 015,93	690 885,04	695 130,89	0,00
27.10.21.15	Puolustusv. Muut toim.menot 2v	89 000,00		89 000,00	76 193,76	12 806,24	0,00
28.80.24	VEL-perust. ja varhaiskunt. (smr 2 v)	6 400,00	44 119,31	50 519,31	50 519,31		0,00
28.81.24.2	Arvonlisäveromeno KIE (a)				1 403,46		1 403,46
28.69,25	Aikuiskoulutuksen kehittäminen/OPM	6 000,00			6 000,00		0,00
29.01.19	Arvonlisäveromenot/OPM				1,71		1,71
34.06.02.1	Palkkaper.työll.tuki ,palkkaukset(a)				886 584,37		886 584,37
34.06.02.2	Palkkaper.työll.tuki ,muut menot(a)				1 240,00		1 240,00
Bruttomenot yhteensä							
Nettomenot							
25.50.21	Toimintamenot (smr 2 v)						
Bruttomenot		179 624 000			179 703 671,64		
- bruttotulot		-5 984 000			-6 850 978,94		
Nettomenot yhteensä		173 640 000	4 595 019,27	178 235 019,27	172 852 692,70	5 382 326,57	0,00

Taulukko 13. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot 2002 – 2003 liikekirjanpidon ryhmien mukaan

LKP-RYHMÄ	Vankeinhoitolaitos		Kriminaalihuolto- laitos		Hallinto- ja oik. yk- sikkö/ Rise		Vankeinhoidon koulutuskeskus		Yhteensä	Yhteensä
	2002TP	2003TP	2002TP	2003TP	2002TP	2003TP	2002TP	2003TP	2002TP	2003TP
Henkilökunnan palkat	89 564	93 025	8 970	9 228	2 546	2 489	1 398	1 491	102 477	106 233
Vankipalkat	5 008	5 054							5 008	5 054
Käyttöomaisuus	2 074	2 294	22	4	8	12	50	22	2 154	2 332
Elintarvikkeet	3 634	3 713	16	18	2	2	1	5	3 653	3 739
Lämmitys, sähkö ja vesi	4 574	5 064	27	31	5	9	9	7	4 615	5 111
Lääkkeet	1 526	1 807							1 526	1 807
Raaka-aineet	3 784	4 031	9					1	3 793	4 032
Muut aineet ja tarvikk.	10 824	10 229	296	302	84	58	192	187	11 396	10 776
Vuokrat	21 071	21 958	1 188	1 237	361	356	633	690	23 253	24 240
Kunn.pito- ja rak.palv.	2 161	1 986	55	53	23	11	21	6	2 260	2 056
Tietoliikennepalvelut	1 684	1 132	418	316	43	51	60	42	2 206	1 542
Toimistopalvelut	1 471	725	128	73	38	23	33	63	1 671	884
Matkustuspalvelut	1 010	1 072	227	229	27	35	148	86	1 412	1 422
Vankien terveystalvelut	1 900	2 265							1 900	2 265
Muiden palvelujen ostot	5 520	4 911	768	732	99	218	200	236	6 585	6 096
Muut kulut	1 383	1 911	119	269	7	71	24	26	1 532	2 277
Nettoutettavat tm-tulot	-3 790	-4 183							-3 790	-4 183
Maks. toiminnan tuotot	-2 053	-2 075		-1				-148	-2 053	-2 223
Vuokrat ja käyttökorv.	-23	-32		-4	-14	-30		-30	-37	-97
Muut toiminnan tuotot	-444	-509		-1					-444	-510
Kaikki yhteensä	150 877	154 376	12 245	12 488	3 227	3 304	2 768	2 685	169 117	172 853

Taulukko 14. Rangaistusten täytäntöönpanon tulosityksikköjen taloustietoja vuodelta 2003

	Henkilökun- nan palkkaus	Vuokrat	Muut toimin- tamenot	TOIMINTA- MENOT YHT	Maksullisen toim tulot	Muut tulot	Tulot yht
YHTEENSÄ	106 233 246	24 240 400	42 379 047	172 852 693	7 737 764	2 126 862	10 248 481
Vankeinhoitolaitos yht.	93 025 284	21 957 669	39 393 001	154 375 954	8 111 588	2 122 667	10 234 255
Helsingin vankila	9 011 889	2 349 952	4 044 927	15 406 768	2 421 929	115 987	2 537 917
Hämeenlinnan vankila	5 906 223	1 260 968	2 576 474	9 743 665	180 693	144 693	325 385
Jokelan vankila	3 081 128	791 426	1 426 697	5 299 251	179 982	32 956	212 939
Keravan vankila	5 027 411	1 131 656	1 617 644	7 776 711	374 704	140 508	515 213
Konnunsuon vankila	5 031 315	1 397 575	1 765 512	8 194 402	325 158	309 339	634 497
Kuopion vankila	2 872 197	343 937	697 998	3 914 132	287 872	24 301	312 173
Kylmäkosken vankila	3 165 169	709 417	935 284	4 809 870	131 157	24 017	155 174
Laukaan vankila	1 058 727	336 429	720 356	2 115 512	156 125	76 828	232 952
Lounais-Suomen vankila	10 897 561	1 631 304	3 666 033	16 194 898	688 701	124 744	813 445
Mikkelin vankila	2 333 325	299 810	594 215	3 227 350	310 926	14 064	324 990
Naarajärven vankila	1 839 432	685 775	1 737 431	4 262 638	544 888	127 452	672 340
Oulun vankila	3 587 216	1 008 676	1 693 747	6 289 639	493 781	68 918	562 699
Pelson vankila	5 984 640	1 296 092	3 256 624	10 537 356	439 038	376 950	815 988
Pyhäselän vankila	3 156 642	742 994	1 195 979	5 095 615	264 104	27 303	291 407
Riihimäen vankila	5 924 877	960 967	1 482 441	8 368 285	458 848	13 371	472 219
Satakunnan vankila*	3 289 963	880 141	906 597	5 076 701			
Sukevan vankila	5 095 448	1 319 578	2 597 254	9 012 280	452 447	344 597	797 044
Sulkavan vankila	1 067 385	280 693	438 115	1 786 193	42 378	5 095	47 473
Vaasan vankila	2 519 276	805 350	792 703	4 117 329	180 087	19 573	199 660
Toiminnanohj. / Rise	1 641 547	240 069	410 697	2 292 313	14		14
Vankimielisairaala	1 907 480	131 570	173 036	2 212 086	12 973	4 695	17 668
Vankisairaala	2 426 392	344 187	1 495 391	4 265 970		594	594
Vantaan vankila	5 960 796	2 227 608	2 001 422	10 189 826	22 718	24 996	47 714
VHL Päämaksupiste	-8 083	0	16 451	8 368		90	90
Vhl laitokset yht teht	-1 020 006	235 245	2 396 526	1 611 765			
Vilppulan vankila	1 267 334	546 249	753 448	2 567 031	143 065	101 596	244 661

Kriminaalihuoltolaitos yht.	9 227 867	1 236 581	2 023 664	12 488 112	1 357	12 859	14 216
Espoon aluetoimisto	424 829	82 202	77 267	584 298		526	526
Helsingin aluetoimisto	1 062 081	184 744	141 330	1 388 155		1017	1 017
Hämeenlinnan aluetoimisto	325 944	61 796	75 601	463 341		215	215
Joensuun aluetoimisto	360 878	52 539	68 330	481 747		29	29
Jyväskylän aluetoimisto	413 356	49 952	66 839	530 147		498	498
Kajaanin aluetoimisto	289 387	38 980	70 374	398 741		259	259
Kemi-Tornion aluetoimisto	147 981	16 447	23 156	187 584		227	227
Kotkan aluetoimisto	191 962	20 033	25 152	237 147		5991	5 991
Kouvolan aluetoimisto	142 033	19 960	43 191	205 184			0
Toiminnanohjyks. / Rise	755 882	75 845	666 591	1 498 318		39	39
Kuopion aluetoimisto	431 229	40 168	64 887	536 284			0
Lahden aluetoimisto	468 888	71 480	66 619	606 987	1 020	708	1 728
Lappeenrannan aluetoimisto	214 476	24 591	40 506	279 573		1150	1 150
Mikkelin aluetoimisto	324 532	38 572	78 087	441 191	14	355	369
Oulun aluetoimisto	498 829	46 424	58 096	603 349		60	60
Porin aluetoimisto	333 898	39 606	67 175	440 679		418	418
Rovaniemen aluetoimisto	215 568	17 113	31 658	264 339		182	182
Seinäjoen aluetoimisto	162 933	21 895	31 802	216 630		90	90
Tampereen aluetoimisto	717 992	89 477	77 264	884 733			0
Turun aluetoimisto	708 686	96 197	82 303	887 186			0
Vaasan aluetoimisto	308 509	42 325	54 899	405 733		798	798
Vantaan aluetoimisto	727 994	106 234	112 538	946 766	323	297	620
Hallinto- ja oik. yksikkö/ Rise yhteensä	2 488 627	356 247	458 925	3 303 799	5	5	10
Vankeinhoidon koulutus- keskus *	1 491 468	689 903	503 457	2 684 828			
* Kaikki tulot on nettoutettu toimintamomentille							

6.4. Maksullinen toiminta

Oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalan virastojen suoritteiden maksuja koskeva asetus annettiin 30.11.2001 (1159/2001). Asetus tuli voimaan vuoden 2002 alusta. Asetuksessa on rikosseuraamusviraston tehtäväalueen eräiden keskeisten suoritteiden osalta säädetty seuraavaa:

3 §: Liiketaloudelliset suoritteet

Valtion maksuperustelain 7 §:ssä tarkoitettuja suoritteita, jotka tämän asetuksen 1 §:ssä mainitut viranomaiset hinnoittelevat liiketaloudellisen perustein, ovat rangaistusten täytäntöönpanon tehtäväalueella

8) vankien toiminnoissa tuotetut suoritteet sekä vankeinhoitolaitoksen sairaaloissa suoritettavat mielentilatutkimukset

9) vankeinhoitolaitoksen henkilöstön palvelussuhdeasunnot

10) ateriakorvaukset vankeinhoitolaitoksen henkilöstöltä ja vierailijoilta. Korvausta ei peritä ruoasta ja majoituksesta vangin omaiselta tai muulta läheiseltä ihmiseltä, silloin kun laitoksessa käynti liittyy vangin rangaistusajan käyttöä koskevan yksilöllisen suunnitelman toteutukseen. Rikosseuraamusvirasto päättää maksuttomuuden tarkemmista perusteista.

4 § Hinnoittelu laitostuotetuissa

Vankeinhoitolaitoksen laitostuotetuissa peritään tuotteista niiden hankinta lisätynä rahti- tai muilla vastaavilla menoilla. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää hankintahintojen perusteella vahvistettua vakiohintaa. Jos viranomaisella on vahvistanut tuotteen hinnan, peritään tämä hinta

Maksullisen toiminnan kannattavuuslaskelmat esitetään kustannusvastaavuuslaskelmina työtoiminnan, palvelussuhdeasuntojen ja laitostuotetuisten osalta. Mielentilatutkimuksista ja avolaitosvankien palkoista pidettävistä ruoka- ja ylläpitokorvauksista esitetään keskeiset taloustiedot. Vuoteen 2001 verrattuna laskelmien keskeiset muutokset ovat aiheutuneet Vankeinhoitolaitoksen kiinteistöjen siirrosta Senaatti-kiinteistöille ja siitä, että aiemmin kiinteistöjen osalta laskelmiin sisältyneet poistot ja korot näkyvät laskelmissa vuodesta 2001 alkaen vuokramenoina.

6.4.1 Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja hintatuki

Tuotannon merkittävimpiä työaloja ovat työllistettyjen vankien mukaan arvioituna puuteollisuus (puuseppä, saha ja rakennuspuuseppäntyöt yhteensä 64 368 vankipäivää), maatalous (yhteensä 25 407 vankipäivää), metalliteollisuus (18 891 vankipäivää) ja kilpituotanto (12 929 vankipäivää). Yhteensä tuotannossa tehtiin 691 vankityövuotta, joista 364 valmentavassa työssä ja 327 tuotannollisessa työssä.

Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja hintatuki
Taulukko 15. Työtoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

TUOTOT	2001	2002	2003
Toiminnan tuotot			
Myyntituotot	7 857 801	7 711 656	8 006 288
Muut tuotot	1 190 323	1 293 837	1 310 015
Tuotot yhteensä	9 044 425	9 005 493	9 316 303
KUSTANNUKSET			
Toiminnan erilliskustannukset			
Raaka-aineet ja tarvikkeet	-3 982 084	-3 746 864	-3 971 718
Henkilöstökustannukset	-2 421 496	-2 339 070	-2 345 620
Vankipalkat		-2 015 725	-2 086 817
Muut erilliskustannukset	--4 326 483	-2 134 513	-2 057 390
Vyörytetyt kiinteistömenot	-4 107 017	-5 076 711	-4 783 217
Vankeinhoitolaitoksen sisäinen käyttö	1 500 243	1 639 564	1 424 728
Erilliskustannukset yhteensä	--13 336 837	-13 673 319	-13 820 034
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-4 292 412	-4 667 826	- 4 503 730
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	-280 274	-379 186	-230 599
Poistot	--760 545	-812 385	-808 821
Korot	-503 844	-466 306	-388 611
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	-1 544 662	-1 657 877	-1 428 031
Kokonaiskustannukset yhteensä	-14 881 499	-15 331 196	-15 248 065
Alijäämä	-5 837 075	-6 325 703	-5 931 761
Kustannusvastaavuus	61	59	
HINTATUKI			
Myönnetty	6 033 164	5 700 000	5 700 000
Käytetty	5 605 164	4 679 357	4 728 342

Laskelma sisältää tuotannon ulkoiset tulot ja ulkoiset menot, joista kiinteistömenot on vyörytetty tuotannolle työtoiminnan käytössä olevien rakennusten kiinteistövuokrien suhteessa. Vyörytetyissä kiinteistömenoissa vuonna 2003 on Vantaan vankilan osuus esitetty liian pienenä. Koska tuotannon menoihin sisältyy myös menoja, joita vastaava tuotanto jää vankeinhoitolaitoksen käyttöön eikä ulkoisia tuloja siten kerry, vähennetään laskelman kustannuksista 1,4 milj. euroa sisäisenä käyttönä. Sisäinen käyttö väheni noin 200 000 eurolla edellisvuodesta. Sisäinen käyttö muodostuu pääasiassa vankivaatteiden valmistuksesta, keskuspesulan toiminnasta, autojen peruskunnostuksesta vankiloiden käyttöön sekä sellikalusteiden valmistuksesta. Vankilat esittävät toimintakertomuksessaan kustannusvastaavuuslaskelman asemesta tuotannon tuloslaskelman.

Vankeinhoitolaitoksen järjestämä tuotanto katsotaan maksulliseksi toiminnaksi vain osittain, minkä vuoksi työnjohtohenkilöstön palkkauskustannuksista maksulliselle toiminnalle kohdistetaan vain 50 % tuotannollisen työn ja 100 % myynnin ja markkinoinnin henkilöstökustannuksista. Valmentavan työn työnjohtoon palkkauskustannukset katsotaan kokonaisuudessaan vankeinhoidollisiksi kustannuksiksi.

Hintatuki määräytyy vankeinhoitolaitoksen talousarvion tulojen ja menojen perusteella. Hintatuen laskentaperusteet poikkeavat kustannusvastaavuuslaskelmasta, koska hintatukilaskelma ei ota huomioon korkoja, poistoja, työllistettyjen palkkausmenoja eikä tukitoiminnoilta vyörytettäviä kustannuksia. Sen sijaan hintatukeen sisällytetään tehdyt kone- ja laiteinvestoinnit kertaeränä. Samoin kuin kustannusvastaavuuslaskelma myös hintatukilaskelma toimii tiliviraston laskelmana mutta vankilan tuotannon laskelmana se ei toimi, sillä ulkoiset menot ja niitä vastaavat ulkoiset tulot kertyvät tuotannon sisäisten siirtojen (esim. tuotemyynnin keskittäminen vankilamyymälöihin) vuoksi usein eri vankiloille.

6.4.2 Palvelussuhdeasuntojen kustannusvastaavuus ja hintatuki

Taulukko 16. Palvelussuhdeasuntojen kustannusvastaavuuslaskelma

TUOTOT	2 001	2002	2003
Maksullisen toiminnan tuotot			
Vuokrat ja käyttökorvaukset	1 701 996	1 672 215	1 937 214
Muut tuotot	2 617	1 707	2 094
Tuotot yhteensä	1 704 613	1 673 922	1 939 308
KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
Henkilöstökustannukset	-132 080	-161 388	-187 426
Vankipalkat		-72 937	-69 284
Lämmitys, sähkö ja vesi	-571 792	-556 409	-602 747
Aineet ja tarvikkeet		-193 884	-162 115
Kunnossapito	-203 265	-211 922	-215 299
Muut kustannukset	-325 149	-121 240	-185 791
Vuokrat	-2 210 380	-2 420 580	-2 434 227
Erilliskustannukset yhteensä	-3 442 666	-3 738 360	-3 856 890
Käyttöjäämä	-1 738 053	-2 064 438	-1 917 581
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	-170 199	-167 221	-193 721
Poistot	0	-681	-1 549
Korot	-0	-140	-1 084
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	--170 199	-168 042	-196 354
Kokonaiskustannukset yhteensä	-3 612 865	-3 906 402	-4 053 244
Alijäämä	--1 908 252	-2 232 480	-2 113 243
Kustannusvastaavuus%	47	43	48
HINTATUKI			
Myönnetty	1 732 336	1 717 000	1 700 000
Käytetty	1 523 197	1 724 562	1 596 620

Vankeinhoitolaitoksen hallinnassa on noin 770 henkilökunnan asuntoa. Palvelussuhdeasuntojen alijäämä pieneni edellisvuodesta lähinnä asukkailta perittyjen vuokrien tasokorotuksesta johtuen. Asuntojen vuokria korotettiin vuoden 2003 alusta keskimäärin 11,5 %:lla. Vuokria korotetaan tämän jälkeen vuosittain elinkustannusindeksin muutosta vastaavasti. Vuoden 2003 talousarviossa myönnettiin palvelussuhdeasunnoille hintatukea 1 700 000 euroa. Hintatukea käytettiin 1 596 620,39 euroa. Hintatu-

kilaskelmassa otettiin hintatukea vähentävänä eränä huomioon tyhjiä asunnoista Senaatti-kiinteistöille maksetut vuokrat 230 811,02 euroa.

6.4.3 Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus

Laitosmyymälöistä on annettu määräykset rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 6 §:n 4 momentissa sekä vankeinhoitoasetuksen 38 §:ssä. Säännösten mukaan rangaistuslaitoksen toimesta on vangeille järjestettävä mahdollisuus ostaa elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön sopivaa tavaraa. Rangaistuslaitoksessa on pidettävä myymälää, josta vangit voivat määräaikana ostaa laitoksen oloihin soveltuvia tarvikkeita. Jos myymälän ylläpitäminen ei ole tarkoituksenmukaista laitoksen koon tai muun syyn vuoksi, on vangeille järjestettävä tilaisuus hankkia vastaavia tarvikkeita muulla tavalla.

Taulukko 17. Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuuslaskelma

TUOTOT	2001	2002	2003
Maksullisen toiminnan tuotot			
Myyntituotot	3 218 861	3 622 489	4 086 799
Muut tuotot	721	325	7 329
Tuotot yhteensä	3 219 582	3 622 814	4 094 128
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
Henkilöstökustannukset	-425 939	-475 820	-487 941
Vankipalkat		-14 477	-13 087
Myymläostot	-3 045 196	-3 484 584	-3 857 795
Muut kustannukset	-43 672	-41 188	-41 914
Erilliskustannukset yhteensä	-3 514 806	-4 016 069	-4 400 736
Käyttöjäämä	-295 224	-393 255	-306 608
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	-67 656	-41 281	37 803
Pääomakustannukset	-74 936	-52 777	-50 265
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	-142 593	-94 058	-88 068
Kokonaiskustannukset yhteensä	-3 657 399	-4 110 127	-4 488 804
Alijäämä	-437 817	-487 313	-394 676
Kustannusvastaavuus%	88	88	91

Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus parani hieman vuonna 2003. Vankiluvun nousu lisäsi myymäläostojen ja myyntituottojen määrää.

6.4.4 Muu maksullinen toiminta

Mielentilatutkimukset

Mielentilatutkimuksen laskutusperuste oli 297 euroa tutkimusvuorokaudelta.

Taulukko 18. Tulot mielentilatutkimuksista

	KPL	VRK	TULOT	VUOSI 2002		VUOSI 2003	
				KPL	VRK	TULOT	TULOT
Helsingin vankila	1	60	17 820	-	-	-	
Vantaan vankila	1	87	25 839	-	-	-	
Vankimielissairaala	6	252	74 844	2	113	33 561	
Yhteensä			118 503			33 561	

Vangeilta perittävät ruokakorvaukset ja ylläpitokorvaukset

Vankeinhoitoasetuksen 74 §:n mukaan avolaitoksessa työskentelevältä vangilta peritään korvaus ylläpitokustannuksista oikeusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Korvaus määrätään varsinaisena työaikana tehtyä työtuntia kohti, ja se saa olla enintään viidesosa keskimääräisestä palkasta. Ruokakorvaus peritään em. periaatteen mukaan oikeusministeriön vahvistaman perusteen mukaan. Mikäli ruokataloudesta aiheutuvat kustannukset jossakin laitoksessa ylittävät oikeusministeriön avovankiloita ja työsiirtoloita varten vahvistaman enimmäishinnan, erotus maksetaan Vankeinhoitolaitoksen toimintamenoista. Korvauksiin sisältyy myös suljetuissa laitoksissa vankilan ulkopuolella siviilityössä kävijöiltä perityt korvaukset.

Taulukko 19. Vangeilta perityt korvaukset

	2001 TP	2002 TP	2003
Ylläpitokorvaukset	547 882	523 547	504 179
Ruokakorvaukset	425 079	423 586	420 579
Yhteensä	972 961	947 134	924 758

Vankeinhoitolaitokselle tuloutettiin vangeilta perittyjä korvauksia vuonna 2003 yhteensä 924 758 euroa. Vankiluvun noususta huolimatta vangeilta perittyjen korvausten määrä on hieman pienentynyt edellisestä vuodesta. Tämä selittyy lähinnä sillä, että vankiluvun nousu on kohdentunut suljettuihin laitoksiin. Vuoden 2003 talousarviossa vangeilta perittävien ruoka- ja ylläpitokorvausten määräksi arvioitiin 760 000 euroa (mom. 12.25.50). Momentille kertyi 673 524 euroa. Toimintamomentille nettoutettuja korvauksia kertyi 251 234 euroa.

7. SISÄINEN VALVONTA

7.1 Tiliviraston sisäinen valvonta

Yleiset määräykset sisäisestä valvonnasta on Rikosseuraamusviraston taloussäännös, jota noudatetaan Rikosseuraamusvirastossa, Vankeinhoitolaitoksessa, Kriminaalihoitolaitoksessa ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa. Taloussääntöä täydentävät tarkemmat määräykset vankeinhoidon toimintayksikön omaisuuden hallinnasta ja materiaali-toiminnoista annetaan toimintayksikön materiaali-ohjesäännössä, jonka vahvistaa asianomaisen toimintayksikön päällikkö.

Sisäinen valvonta on osa johtamista. Toimintayksikköjen johtajat ja Rikosseuraamusviraston yksiköiden johtajat sekä muut toiminnoista ja niiden tavoitteiden saavuttamisesta vastaavat ovat vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä, asianmukaisuudesta ja riittävydestä.

Sisäisen valvonnan tarkoitus on tuottaa kohtuullinen varmuus talouden ja toiminnan laillisuudesta ja taloudellisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämistä oikeista ja riittävästä tiedoista. Sisäiseen valvontaan kuuluu organisaation kaikkiin toimintoihin sisäänrakennetut menettelytavat ja kontrollit, joiden kautta pyritään saavuttamaan asetetut päämäärät ja tavoitteet. Sisäisen valvonnan menettelyihin kuuluvat mm. keskeisten tehtävien, valtuuksien ja vastuun selkeä ja dokumentoitu jakaminen, toiminnan ja taloudenhoidon hallinto- ja raportointijärjestelmät täsmäytys-, kontrolli- ja varmennustoimenpiteineen, rekisteritietojen ja ohjelmistojen suojaaminen, menetelmäkuvaukset sekä fyysiset turvajärjestelyt.

Rikosseuraamusviraston taloushallinnon vastuualueen järjestämissä koulutustilaisuuksissa kiinnitettiin huomiota sisäiseen valvontaan ja siihen kuuluvaan riskienhallintaan. Vankeinhoitolaitoksen toimintayksiköiden sisäisen valvonnan asianmukaisuutta ja riittävyttä sekä kehittämistoimenpiteitä Rikosseuraamusvirasto kartoitti entiseen tapaan kyselyllä. Toimintayksiköt esittivät tiivistelmän vastauksestaan omassa toimintakertomuksessaan. Muutamissa vankiloissa jatkettiin toimintoketjukuvausten laadintaa ja päivittämistä kertomusvuonna. Valtiontalouden tarkastusviraston maaliskuussa 2003 suorittaman Hämeenlinnan vankilan palkkahallinnon sisäiseen valvonnan tarkastuksen johdosta vankilassa on kehitetty palkkahallinnon menettelytapoja ja kontrolleja.

Vuoden 2003 talousarvion tilijaottelussa Vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen ja palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perusteisiin määrättyjen vuokrien alentamiseen myönnetty hintatuet olivat omina lisäjaotteluina toimintamenomomentilla. Hintatukien seuranta kehitettiin niin, että hintatuen käyttö voitiin kirjata talousarviokirjanpitoon tilivirastotasolla kuukausittain.

Vankeinhoitolaitoksen vankilamyymälöissä käytössä olevan Jaswin –myymäläkassa-järjestelmän menetelmäkuvaus valmistui keväällä 2003. Rikosseuraamusviraston, Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihoitolaitoksen tietoturvasuunnitelmat tulivat voimaan 1.4.2003. Samasta ajankohdasta tuli voimaan myös Rikosseuraamusviraston ohje turvaluokiteltujen ja muiden salassa pidettävien asiakirjojen käsittelystä rikosseuraamusalalla.

Rikosseuraamusvirasto teki Vantaan vankilan kassatoimintojen tarkastuksen, josta annettiin tarkastuskertomus 25.11.2003. Tarkastuksen havaintojen johdosta on ryhdytty toimenpiteisiin, jotka jatkuvat vuonna 2004.

Laitostarkastuksia Rikosseuraamusvirasto teki kertomusvuonna kolmeen vankilaan. Tarkastuksista laadittiin tarkastusraportit ja niissä esitetyistä toimenpide-ehdotuksista ja lisäselvityksiä edellyttävistä asioista vankiloilta pyydettiin toimintasuunnitelmat/tiedot suoritetuista toimenpiteistä.

7.2 Sisäinen tarkastus

Oikeusministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten sisäinen tarkastus on järjestetty ministeriöön. Sisäisen tarkastuksen itsenäisyyden ja toiminnallisen riippumattomuuden varmistamiseksi sisäisen tarkastuksen yksikkö toimii ministeriön osasto- ja yksikköjaon ulkopuolella ministeriön kansliapäällikön alaisuudessa. Sisäisen tarkastuksen tehtävät voivat kohdistua kaikkene oikeusministeriön hallinnonalan toimintaan ja talouteen.

Ohjesäännön mukaan sisäisen tarkastuksen keskeisenä tehtävänä on tukea ministeriön strategisten tavoitteiden ja tulostavoitteiden toteutumista. Sisäinen tarkastus laatii vuosittain kansliapäällikön vahvistaman varainhoitovuoden kattavan tarkastussuunnitelman, jossa määritetään tarkastuksen kohdealueet, tarvittavat voimavarat ja tarkastukseen käytettävä aika. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on tarkastussuunnitelman mukaisesti arvioida, valvoa ja tarkastaa, että

- toimintayksiköiden sisäinen valvonta on asianmukaista, riittävää, tehokasta ja toimivaa
- toimintayksiköiden talous ja toiminta on laillista, tuloksellista ja tarkoituksenmukaista
- talousarviota ja toimintaa koskevia säännöksiä ja ohjeita noudatetaan
- toimintayksiköiden organisaatorakenne sekä henkilö- ym. resurssien käyttö on tuloksellista ja tarkoituksenmukaista
- toimintayksiköiden varat ja omaisuus on turvattu
- toiminta- ja seurantajärjestelmät sekä kirjanpidon ja muun laskentatoimen tiedot ovat luotettavia ja niistä saadaan sisäisen johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta

Sisäisen tarkastuksen yksikön henkilöstöresursseiksi vuodelle 2003 oli sovittu 3,6 henkilötyövuotta toteuman ollessa 3,4 henkilötyövuotta tarkastushenkilöstön osalta. Kertomusvuonna yksikössä työskenteli tarkastuspäällikkö, kaksi ylitarkastajaa ja yksi osa-aikainen tarkastaja. Lisäksi yksikössä työskenteli työllisyysvaroin palkattu osastosihteeri 0,3 henkilötyövuotta.

Toimintakertomusvuonna Rikosseuraamusviraston kohteisiin suunniteltiin toteutettavaksi kaksi toiminnantarkastusta ja kaksi maksupistetarkastusta. Toiminnantarkastuksista toteutui Nettobudjetointi-tarkastus. Vankilamyymälätoiminnan tarkastus jouduttiin jälleen siirtämään seuraavalle vuodelle. Myös Etelä- ja Länsi-Suomen maksukeskukseen kohdistuvat tarkastukset jäivät toteuttamatta ja ne siirrettiin myös vuodelle 2004. Tarkastussuunnitelman yksi ulkopuolinen tarkastus kohdistui Vantaan vankilaan ja se valmistui tammikuussa 2004.

Vankeinhoitolaitokseen kohdistuneessa nettobudjetointitarkastuksessa arvioitiin ja tarkastettiin Satakunnan vankilan nettobudjetoinnin käytäntöjä ja samalla viraston kokemuksia nettobudjetoinnin onnistuneisuudesta. Samassa yhteydessä verrattiin Satakunnan vankilan ja ei-nettobudjetoitujen Helsingin ja Naarajärven vankilan budjetoinnin hyötyjä ja haittoja.

Nettobudjetointitarkastus esiteltiin vankeinhoitolaitoksen johtoryhmässä. Johtoryhmä päätti asettaa työryhmän selvittämään nettobudjetoinnin hyödyt ja haitat niin, että tarvittaessa voidaan tehdä esitys nettobudjetoinnista vuoden 2005 menoarvioesitystä laadittaessa.

Tarkastussuunnitelman ulkopuolinen tarkastus tehtiin Vantaan vankilaan. Tarkastus tehtiin Rikosseuraamusviraston pyynnöstä. Tarkastuksessa selvitettiin sisäisen tarkkailun järjestelmien tarkoituksenmukaisuutta ja toimivuutta rahavarojen hallinnon ja maksuliikenteen osalta. Tarkastuksessa hyödynnettiin myös Rikosseuraamusviraston taloushallinnon tekemän kas-satoimintojen tarkastuksen havaintoja. Kokonaisarviona rahavarojen hoidosta voitiin tehdyn tarkastuksen perusteella todeta, että valvontajärjestelmä on epätyytyttävä. Rikosseuraamusvirasto on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin tilanteen vuoksi.

Hallinnonalalla toimii ministeriön johtoryhmän perustama tilintarkastuskokous. Sen tarkoituksena on lisätä ja parantaa hallinnonalan taloudellista valvontaa. Sen tehtävänä on erityisesti lisätä riskienhallinnan ja kontrollien tehokkuutta ja tehdä ehdotuksia hallinnonalan sisäisen valvontajärjestelmän toimivuuden parantamiseksi. Tilintarkastuskokous kokoontui kerran toimintakertomusvuoden aikana. Kokoukseen osallistui Rikosseuraamusvirastosta kirjanpito-päällikkö. Kokouksessa käsiteltiin oikeusapuun, hallinnonalan toimintakertomuksen asemaan ja kehittämiseen sekä kustannuslaskentaan liittyviä asioita. Ulkoisen valvonnan osalta käsiteltiin vuoden 2002 hallinnonalan tilivirastojen tilintarkastuskertomusten havaintoja. Vastaavasti sisäisen valvonnan osalta käsiteltiin sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelmaa vuodelle 2003.

8. ALLEKIRJOITUKSET

.....

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 31. maaliskuuta 2004

Vankeinhoitolaitoksen pääjohtaja

Markku Salminen